

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття першого (бакалаврського) рівня вищої освіти

на тему:

«Облік витрат, калькуляція і аналіз собівартості промислової продукції (за видами промислових виробництв)»

Виконала: студентка групи ОО(з)-41

спеціальності 071 «Облік і оподаткування»

Романчак Вікторія Володимирівна

Керівник: к.е.н., доц. Шкроміда В. В.

Рецензент: к.е.н., доц. Мигович Т.М.

м. Івано-Франківськ – 2026 р.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

Перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

Баланюк І.Ф.

"20" лютого 2025 р.

**ЗАВДАННЯ
НА ДИПЛОМНУ РОБОТУ СТУДЕНТКИ**

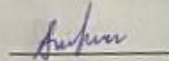
Романчак Вікторії Володимирівни

1. Тема роботи: «Облік витрат, калькуляція і аналіз собівартості промислової продукції (за видами промислових виробництв)».
керівник роботи: кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку і оподаткування Шкроміда В.В.
2. Перелік питань, які потрібно розробити: економічна сутність витрат та їх класифікація в промисловому виробництві; методичні підходи до калькулювання собівартості продукції; нормативно-правове забезпечення обліку витрат і калькулювання собівартості; первинний облік витрат виробництва; облік витрат на виробництво продукції; калькулювання собівартості продукції в умовах цифровізації облікових робіт; аналіз структури та динаміки витрат на виробництво; оцінка собівартості окремих видів продукції; напрями оптимізації витрат і підвищення прибутковості бізнесу.
3. Дата видачі завдання 04.02.2025 р.

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

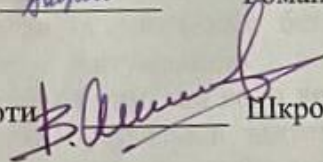
№ з/п	Назва етапів роботи	Строк виконання етапів роботи	Примітка
1.	Теоретико-методичні засади обліку витрат і калькулювання собівартості промислової продукції	10.06.2025	Виконано
2.	Особливості обліку витрат і калькулювання собівартості на підприємстві	10.12.2025	Виконано
3.	Аналіз витрат і калькулювання собівартості продукції	01.04.2026	Виконано

Студент

Романчак В.В.

Керівник роботи

Шкроміда В.В.

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника
Економічний факультет
Кафедра обліку і оподаткування

ВІДГУК

на кваліфікаційну роботу студентки групи ОО(з)-41
Романчак Вікторії Володимирівни
на тему «Облік витрат, калькуляція і аналіз собівартості промислової продукції
(за видами промислових виробництв)»

В умовах сучасних структурних змін в економіці України, посилення конкуренції на ринку промислової продукції та зростання вимог до ефективності управління витратами, особливої актуальності набувають питання раціональної організації обліку витрат, калькулювання собівартості та проведення аналітичних процедур щодо її формування. Собівартість продукції є ключовим індикатором фінансової стійкості підприємства, визначає рівень рентабельності, конкурентоспроможність та можливості стратегічного розвитку. Водночас правильність класифікації витрат, точність їх розподілу між видами продукції та своєчасність контролю за їх динамікою безпосередньо впливають на якість управлінських рішень. Актуальність дослідження Романчак Вікторії Володимирівни посилюється тим, що воно виконане на матеріалах ТзОВ «Три бетони» — підприємства будівельної індустрії, де технологічні особливості виробництва бетонних сумішей та виробів потребують чіткої організації обліку витрат, коректного визначення виробничої собівартості та постійного моніторингу факторів, що впливають на її зміну.

Об'єктом дослідження є процес організації обліку витрат, калькулювання та аналізу собівартості промислової продукції на ТзОВ «Три бетони». Предметом дослідження виступають методичні, організаційні та аналітичні аспекти формування собівартості продукції за видами промислових виробництв.

У першому розділі автором розкрито теоретичні засади обліку витрат та калькулювання собівартості. Проаналізовано підходи провідних науковців до трактування категорій «витрати», «собівартість», «калькуляція», систематизовано класифікаційні ознаки витрат, охарактеризовано нормативно-правове забезпечення обліку витрат в Україні. Значну увагу приділено взаємозв'язку між структурою витрат, технологічними особливостями виробництва та економічною ефективністю діяльності підприємства.

У другому розділі здобувач детально дослідив практичні аспекти організації обліку витрат на ТзОВ «Три бетони». Описано документообіг, порядок формування прямих і непрямих витрат, методику їх розподілу між видами продукції, особливості застосування рахунків класів 8 і 9, а також порядок складання калькуляцій. Автором проаналізовано відображення витрат у фінансовій та управлінській звітності підприємства.

Третій розділ присвячено методиці проведення аналізу собівартості продукції та оцінці ефективності витрат на підприємстві. Розглянуто динаміку витрат за елементами, фактори зміни собівартості, вплив обсягу виробництва та структури продукції на рівень витрат. Автором здійснено оцінку резервів зниження собівартості та запропоновано напрями підвищення економічної ефективності виробництва.

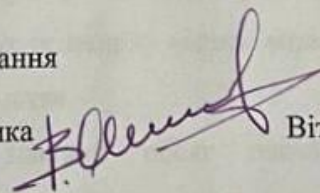
Практичне значення отриманих результатів полягає у розробці рекомендацій для ТзОВ «Три бетони», спрямованих на вдосконалення системи калькулювання, оптимізацію розподілу загальновиробничих витрат та підвищення прозорості управлінського обліку.

Щодо недоліків кваліфікаційної роботи Романчак Вікторії Володимирівни на тему «Облік витрат, калькуляція і аналіз собівартості промислової продукції (за видами промислових виробництв)», то у третьому розділі доцільно було б приділити більше уваги аналізу впливу цінових коливань на ринку сировини на собівартість продукції, а також розглянути питання енергоефективності як чинника оптимізації витрат.

Зазначені недоліки не є суттєвими, мають рекомендаційний характер і не зменшують наукової та практичної цінності проведеного дослідження.

Кваліфікаційна робота Романчак Вікторії Володимирівни на тему «Облік витрат, калькуляція і аналіз собівартості промислової продукції (за видами промислових виробництв)» є завершеним, логічно структурованим, самостійно виконаним дослідженням. Усі поставлені завдання виконано повністю. За змістом, рівнем аналітики, методичним апаратом та оформленням робота відповідає чинним вимогам Міністерства освіти і науки України, а її автор заслуговує на присудження першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування».

Науковий керівник
кандидат економічних наук,
доцент кафедри обліку і оподаткування
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника

Віталій ШКРОМИДА

«08» червня 2026 р.

Карпатський національний університет імені Василя Стефаника

Економічний факультет

Кафедра обліку і оподаткування

РЕЦЕНЗІЯ

на кваліфікаційну роботу студентки Романчак Вікторії Володимирівни

на тему

Облік витрат, калькуляція і аналіз собівартості промислової продукції (за видами промислових виробництв)»

У сучасних умовах розвитку промислового сектору, коли підприємства стикаються з необхідністю підвищення ефективності виробництва, оптимізації витрат та забезпечення конкурентоспроможності продукції, питання організації обліку витрат, калькулювання та аналізу собівартості набувають особливої ваги. Прозорість та достовірність інформації про витрати є ключовими передумовами прийняття обґрунтованих управлінських рішень, планування виробничих процесів та формування цінової політики. Обрана тема є надзвичайно актуальною як у теоретичному, так і в практичному аспектах, оскільки дозволяє визначити ефективні підходи до формування собівартості промислової продукції та оцінити фактори, що впливають на її рівень. Дослідження, виконане на матеріалах ТзОВ «Три бетони» (м. Калуш), є важливим з огляду на специфіку виробництва бетонних сумішей, де точність обліку витрат та правильність їх розподілу мають вирішальне значення для фінансових результатів підприємства.

Автором опрацьовано значний обсяг навчальної, наукової та нормативної літератури, що дозволило ґрунтовно розкрити сутність понять «витрати», «собівартість», «калькуляція». У роботі наведено обґрунтовану класифікацію витрат, розглянуто методи калькулювання, проаналізовано чинну нормативно-правову базу, що регламентує порядок формування собівартості промислової продукції. Практична частина роботи містить детальний аналіз організації обліку витрат на ТзОВ «Три бетони», описано

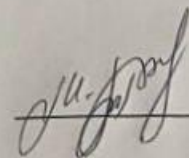
порядок документування витрат, особливості формування прямих і непрямих витрат, методику розподілу загальновиробничих витрат. Автором здійснено аналіз собівартості продукції підприємства, виявлено основні фактори її зміни та наведено конкретні пропозиції щодо підвищення ефективності виробничої діяльності.

Практична цінність висновків і рекомендацій полягає в тому, що результати дослідження мають прикладний характер і можуть бути використані у практиці промислових підприємств, зокрема у сфері виробництва будівельних матеріалів. Запропоновані заходи щодо вдосконалення системи калькулювання, оптимізації структури витрат та підвищення точності управлінського обліку можуть бути впроваджені у діяльність ТЗОВ «Три бетони» та інших підприємств галузі.

До недоліків роботи можна віднести незначні стилістичні та технічні неточності. Проте зазначені зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку кваліфікаційної роботи.

Кваліфікаційна робота Романчак Вікторії Володимирівни на тему «Облік витрат, калькуляція і аналіз собівартості промислової продукції (за видами промислових виробництв)» є завершеним, самостійно виконаним науковим дослідженням. За змістом, структурою, рівнем аналітики та оформленням вона відповідає вимогам, що висуваються до робіт такого рівня. Автор заслуговує на присудження першого (бакалаврського) рівня вищої освіти зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування».

Рецензент
кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансів
Карпатського національного
університету імені Василя Стефаника

Тетяна МИГОВИЧ

“23” травня 2026 р.

Зміст

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ВИТРАТ І КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОМИСЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ	7
1.1. Економічна сутність витрат та їх класифікація в промисловому виробництві.....	7
1.2. Методичні підходи до калькулювання собівартості продукції.....	14
1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку витрат і калькулювання собівартості	20
РОЗДІЛ 2. ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ І КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ	25
2.1. Первинний облік витрат виробництва	25
2.2. Облік витрат на виробництво продукції	33
2.3. Калькулювання собівартості продукції в умовах цифровізації облікових робіт	40
РОЗДІЛ 3. АНАЛІЗ ВИТРАТ І КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ	45
3.1. Аналіз структури та динаміки витрат на виробництво	45
3.2. Оцінка собівартості окремих видів продукції.....	53
3.3. Напрями оптимізації витрат і підвищення прибутковості бізнесу	65
ВИСНОВКИ.....	70
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	75
ДОДАТКИ.....	85

ВСТУП

Актуальність теми. В умовах сучасного розвитку економіки України особливого значення набуває ефективне управління витратами підприємств виробничої сфери. Зростання цін на сировину, енергетичні ресурси та трудові ресурси зумовлює необхідність постійного контролю за формуванням собівартості продукції. Від рівня організації обліку витрат та якості калькулювання собівартості залежить достовірність визначення фінансових результатів діяльності підприємства. Раціональне управління витратами сприяє підвищенню конкурентоспроможності продукції та забезпечує стабільний розвиток суб'єкта господарювання. Тому дослідження питань обліку, аналізу та оптимізації витрат виробництва є важливим і актуальним напрямом економічних досліджень.

Особливої актуальності набуває дослідження системи обліку витрат на підприємствах, що здійснюють виробництво бетонних і залізобетонних виробів для будівництва. Такі підприємства характеризуються високою матеріаломісткістю виробництва, значною часткою витрат на оплату праці та залежністю від коливань цін на будівельні матеріали. За цих умов важливого значення набуває впровадження сучасних методів калькулювання собівартості продукції, які забезпечують оперативний контроль за використанням ресурсів та формуванням виробничих витрат. Від правильності організації обліку витрат залежить обґрунтованість управлінських рішень щодо ціноутворення, планування виробництва та підвищення ефективності діяльності підприємства.

Актуальність теми також зумовлена необхідністю пошуку резервів зниження собівартості продукції та підвищення прибутковості діяльності підприємств. У сучасних умовах господарювання керівництво потребує своєчасної та достовірної інформації про структуру витрат, їх динаміку та фактори впливу на фінансові результати. Комплексний аналіз витрат виробництва дозволяє виявити проблемні аспекти використання ресурсів і розробити заходи щодо їх оптимізації. Саме тому дослідження обліку,

калькулювання, аналізу та шляхів оптимізації витрат виробництва на підприємстві є актуальним як з теоретичної, так і з практичної точки зору.

На даний час у вітчизняній науці значний внесок у вивчення питань обліку витрат, та налізу собівартості продукції на підприємствах внесли значний внесок наукові доробки таких вчених, Адаменко Т. М., Бутинець Ф. Ф., Кобилянська О. І., Турило А.М., Цал-Цалко Ю. С., Нападовська Л. В., Верига Ю. А., Лень В. С., Бланк І. А., Осадча Г. Г., Скригун Н. П., Скрипник М. Н., Голов С. Ф., Каплан Р., Зарудна Н. Я.

Метою дослідження є обґрунтування теоретико-методичних засад і розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення обліку витрат, калькулювання та аналізу собівартості промислової продукції на підприємстві з метою підвищення ефективності управління витратами та прибутковості діяльності.

Для досягнення поставленої мети визначено такі **завдання** дослідження:

- дослідити економічну сутність витрат та розглянути їх класифікацію в промисловому виробництві;
- вивчити методичні підходи до калькулювання собівартості промислової продукції;
- проаналізувати нормативно-правове забезпечення обліку витрат і калькулювання собівартості продукції;
- охарактеризувати організацію первинного обліку витрат виробництва на підприємстві;
- дослідити особливості бухгалтерського обліку витрат на виробництво продукції;
- оцінити процес калькулювання собівартості продукції в умовах цифровізації облікових робіт;
- провести аналіз структури та динаміки витрат на виробництво продукції підприємства;
- здійснити оцінку собівартості окремих видів продукції підприємства;

– розробити напрями оптимізації витрат і підвищення прибутковості бізнесу на досліджуваному підприємстві.

Об’єктом дослідження є процес формування, обліку, калькулювання та аналізу витрат на виробництво промислової продукції в умовах діяльності ТОВ «З БЕТОНИ».

Предметом дослідження є сукупність теоретичних, методичних і практичних аспектів бухгалтерського обліку витрат, калькулювання та аналізу собівартості промислової продукції, а також механізми управління витратами підприємства з метою підвищення ефективності його господарської діяльності.

Методи дослідження. У процесі виконання кваліфікаційної роботи використано комплекс загальнонаукових і спеціальних методів дослідження. Метод теоретичного узагальнення та систематизації застосовано для дослідження економічної сутності витрат, їх класифікації та методичних підходів до калькулювання собівартості продукції. Методи аналізу і синтезу використано при вивченні організації обліку витрат та формування собівартості продукції на підприємстві. За допомогою порівняльного методу проведено оцінку динаміки та структури витрат на виробництво за окремими періодами. Метод економічного аналізу застосовано для оцінки ефективності витрат та визначення факторів впливу на собівартість продукції. Табличний і графічний методи використано для наочного відображення результатів дослідження. Метод групування застосовано під час класифікації витрат та узагальнення аналітичних даних. На основі розрахунково-аналітичного методу розроблено пропозиції щодо оптимізації витрат і підвищення прибутковості діяльності ТОВ «З БЕТОНИ».

Інформаційну базу дослідження становлять законодавчі та нормативно-правові акти України з питань бухгалтерського обліку і фінансової звітності, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку, наукові праці вітчизняних і зарубіжних учених, монографії, підручники, навчальні посібники, матеріали наукових конференцій, періодичні фахові видання та електронні інформаційні ресурси. Практичну основу дослідження склали дані фінансової,

статистичної та управлінської звітності ТОВ «З БЕТОНИ», первинні документи з обліку витрат виробництва, реєстри бухгалтерського обліку, калькуляційні розрахунки собівартості продукції, внутрішня документація підприємства та результати власних аналітичних розрахунків автора.

Склад та структура роботи. Загальний обсяг кваліфікаційної роботи становить 75 сторінок. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел та додатків. Робота містить 30 таблиць, 6 рисунків та 6 додатків. Список використаних джерел налічує 83 найменувань і займає 10 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ ОБЛІКУ ВИТРАТ І КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОМИСЛОВОЇ ПРОДУКЦІЇ

1.1 Економічна сутність витрат та їх класифікація в промисловому виробництві

У сучасних умовах функціонування промислових підприємств витрати набувають статусу визначального економічного чинника, що безпосередньо впливає на формування фінансових результатів та стійкість господарюючих суб'єктів. Посилення конкуренції, волатильність ринкової кон'юнктури та обмеженість виробничих ресурсів актуалізують проблему ефективного управління витратами як складової системи стратегічного розвитку підприємства. За таких умов першочергового значення набуває побудова науково обґрунтованої системи їх обліку, яка забезпечує інформаційну базу для аналізу структури витрат, калькулювання собівартості продукції та прийняття управлінських рішень, спрямованих на мінімізацію ресурсомісткості виробництва й підвищення економічної результативності діяльності.

Враховуючи зазначене, доцільним є детальніше розглянути економічну сутність витрат у промисловому виробництві. В економічній фаховій літературі представлено чималу кількість визначень поняття «витрати», деякі з них пропонуємо проглянути нижче (табл. 1.1).

Таблиця 1.1

Дефініція поняття «витрати»

Автор	Визначення
Адаменко Т. М.	Лише та частина затрат, яку використовують для отримання доходу звітного періоду у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, результатом чого є зменшення економічної вигоди діяльності підприємства.
Бланк І. А.	Витратами є виражені у грошовій формі трудові, матеріальні, фінансові та інші види ресурсів, задіяні для виробництва продукції
Бутинець Ф.Ф.	Витрати як грошове вираження суми ресурсів, використаних із певною метою.

	Витрати як економічний показник роботи підприємства, що характеризує суму витрат, понесених у процесі господарської діяльності.
Верига Ю. А.	Витрати – це одна з важливих категорій управлінського обліку та якісної оцінки діяльності підприємства
Козак Г. В.	Витрати підприємства – одна з важливих категорій управлінського обліку та якісної оцінки діяльності підприємства. Для управління менеджерам необхідні не просто витрати, а інформація про витрати на будь-що (продукт, або його партію, послуги і т. д.)
Лень В. С.	Витрати – це відтік або інше використання активів або в результаті основної діяльності господарюючого суб'єкта виникнення кредиторської заборгованості
Нападовська Л. В.	Для управління виробничою собівартістю витрачення ресурсів у виробництві можна відображати через використання поняття «затрати», що є зменшенням економічних вигод протягом звітного періоду, або збільшення зобов'язань підприємства, що призводить до зменшення капіталу
Турило А. М., Кравчук Ю. Б., Турило А. А.	Витрати – вартісне вираження абсолютної величини застосовано-спожитих ресурсів, необхідних для здійснення ним поставленої мети
Цал-Цалко Ю. С.	Витратами визнаються або зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені

Враховуючи вимоги законодавства, термін «витрати» визначається не лише в науковій літературі, а й у нормативно-правових актах та стандартах бухгалтерського обліку. Зокрема, Податковий кодекс України зазначає, що витрати – це сума будь-яких витрат платника податку у грошовій, матеріальній або нематеріальній формах, здійснюваних для провадження господарської діяльності платника податку, в результаті яких відбувається зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, внаслідок чого відбувається зменшення власного капіталу.

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» вказує, що витрати – зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками).

НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» засвідчує, що витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді зменшення активів або

збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками).

П(С)БО 16 «Витрати» чітко демонструє, що витрати – це зменшення економічних вигод у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками).

Враховуючи все вищевикладене, можна узагальнено сформулювати наступне твердження. Витрати підприємства – це грошове або матеріальне вираження ресурсів, використаних у процесі господарської діяльності для досягнення виробничих цілей, що проявляється у зменшенні активів або збільшенні зобов'язань протягом звітного періоду і призводить до зменшення власного капіталу, за винятком операцій із внесення або розподілу капіталу власниками.

Таке визначення дозволяє поєднати теоретичне розуміння категорії та її практичне застосування в обліку та управлінні, а також слугує основою для подальшого аналізу структури витрат і їх класифікації в промисловому виробництві. Воно враховує як податковий аспект, так і бухгалтерський облік, що забезпечує повноту та достовірність фінансової інформації для управлінських рішень.

Витрати промислового підприємства характеризуються складною структурою, що зумовлює необхідність їх класифікації. Класифікація витрат – це поділ їх на класи на основі певних загальних ознак об'єктів і закономірних зв'язків між ними. Причому, чим більше виділено ознак класифікації, тим вищий ступінь пізнання об'єктів. Систематизація витрат дозволяє здійснювати ефективний контроль, планувати виробничі процеси та визначати собівартість продукції.

Загалом витрати поділяються за трьома основними критеріями: економічними елементами; видами діяльності; економічною відповідальністю. Така класифікація дозволяє не лише організувати облік і контроль за витратами,

а й визначати резерви підвищення ефективності використання ресурсів.

Наочне відображення класифікації витрат, наведено нижче (рис. 1.1).

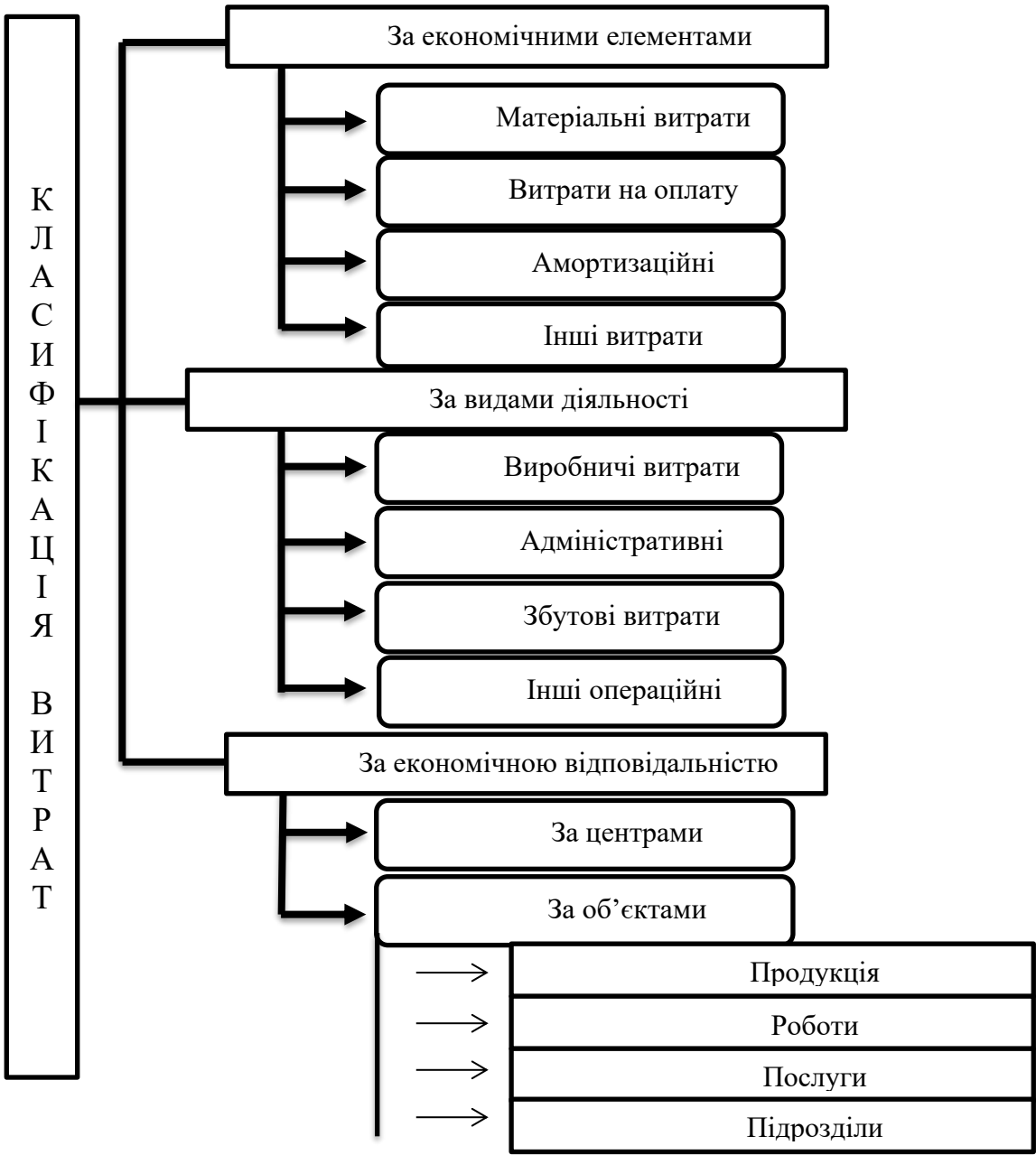

Рис. 1.1. Класифікація витрат

На рис. 1.1 представлено класифікацію витрат промислового підприємства за основними критеріями. Наведена схема узагальнює підходи до групування витрат і наочно відображає їх структуру та взаємозв'язок між окремими складовими. Такий підхід дозволяє систематизувати інформацію про витрати залежно від напрямів їх формування та використання, що є важливим для цілей управлінського обліку, планування і контролю. Візуалізація класифікації сприяє

ідентифікації найбільш витратомістких елементів виробництва, визначенню потенційних резервів зниження собівартості та обґрунтуванню управлінських рішень, спрямованих на підвищення економічної ефективності діяльності підприємства.

З метою поглиблення теоретичних положень доцільно детально розглянути класифікацію витрат відповідно до основних ознак їх групування, що застосовуються у практиці бухгалтерського та управлінського обліку. Такий підхід дозволяє всебічно охарактеризувати напрями формування витрат, визначити їх роль у виробничому процесі та обґрунтувати управлінські рішення щодо оптимізації ресурсів.

Насамперед витрати доцільно розглядати за економічними елементами, що відображають їх ресурсну сутність. Матеріальні витрати охоплюють вартість сировини, основних і допоміжних матеріалів, палива, електроенергії та інших предметів праці, які безпосередньо споживаються у процесі виготовлення продукції. До цієї групи також відносять витрати на запасні частини, комплектуючі вироби, пакувальні матеріали та інші матеріальні ресурси. Матеріальні витрати формують основу виробничого циклу та мають вирішальний вплив на рівень собівартості продукції, що зумовлює необхідність їх постійного контролю та раціонального використання.

Витрати на оплату праці включають основну і додаткову заробітну плату виробничого та допоміжного персоналу, премії, доплати, надбавки, а також обов'язкові соціальні відрахування. Ця група витрат відображає участь трудових ресурсів у процесі створення продукції та характеризує трудомісткість виробничих операцій. Раціоналізація витрат на оплату праці пов'язана з оптимізацією чисельності персоналу, підвищенням продуктивності праці та впровадженням ефективних систем мотивації.

Амортизаційні відрахування відображають поступове перенесення вартості основних засобів на собівартість продукції в процесі їх експлуатації. Вони характеризують фізичний і моральний знос виробничого обладнання, будівель та споруд і формують фінансову основу для їх відтворення. Рівень

амортизаційних відрахувань безпосередньо впливає на структуру витрат і визначає інвестиційні можливості підприємства щодо оновлення матеріально-технічної бази.

Інші витрати включають витрати на послуги сторонніх організацій, сплату податків і зборів, витрати на охорону праці, підготовку кадрів, утримання інфраструктури, а також інші операційні витрати, які не належать до попередніх елементів. Ця група має комплексний характер і забезпечує організаційні та функціональні умови здійснення виробничої діяльності.

Окрім ресурсного підходу, важливе значення має класифікація витрат за видами діяльності, яка дозволяє визначити напрями використання ресурсів залежно від функціонального призначення витрат. Виробничі витрати пов'язані безпосередньо з процесом виготовлення продукції та включають витрати на матеріали, оплату праці виробничого персоналу, амортизацію обладнання, енергію та інші ресурси, задіяні у виробничому процесі. Саме ця група витрат формує виробничу собівартість продукції.

Адміністративні витрати відображають витрати на управління підприємством і організацію його діяльності, зокрема витрати на утримання апарату управління, оплату праці адміністративного персоналу, оренду офісних приміщень, канцелярські та комунальні витрати. Вони забезпечують функціонування управлінської системи підприємства, хоча безпосередньо не беруть участі у створенні продукції.

Збутові витрати охоплюють витрати, пов'язані з реалізацією продукції, зокрема витрати на рекламу, маркетинг, транспортування, пакування, зберігання готової продукції та оплату послуг посередників. Ця група витрат спрямована на забезпечення просування продукції на ринок і формування попиту, що є важливою умовою досягнення фінансових результатів діяльності підприємства.

Інші операційні витрати включають витрати, що виникають у процесі здійснення операційної діяльності, але не належать до виробничих, адміністративних або збутових. Вони можуть бути пов'язані з утриманням

соціальної інфраструктури, забезпеченням безпеки виробництва або іншими допоміжними процесами.

Важливим аспектом є класифікація витрат за економічною відповідальністю, яка передбачає їх групування за центрами відповідальності та об'єктами калькулювання. Центри відповідальності являють собою структурні підрозділи або посадові особи, які несуть відповідальність за рівень витрат у межах своєї компетенції. Такий підхід дозволяє здійснювати контроль за витратами на рівні окремих виробничих дільниць, цехів або служб підприємства.

Об'єкти калькулювання включають продукцію, роботи, послуги або окремі підрозділи, на які відносяться витрати з метою визначення собівартості. Це забезпечує можливість оцінки економічної доцільності виробництва окремих видів продукції, виявлення найбільш витратомістких процесів і пошуку шляхів їх оптимізації.

Отже, у межах дослідження економічної сутності витрат та їх класифікації встановлено, що витрати є багатогранною економічною категорією, яка відображає процес споживання ресурсів у ході здійснення господарської діяльності підприємства та безпосередньо впливає на формування його фінансових результатів. Узагальнення наукових підходів і нормативно-правових визначень дозволило сформулювати комплексне трактування поняття «витрати», яке поєднує їх ресурсну, вартісну та облікову природу. Запропонована класифікація витрат за економічними елементами, видами діяльності та економічною відповідальністю забезпечує системний підхід до їх аналізу, обліку та управління, створює методичну основу для формування собівартості продукції та виявлення резервів підвищення ефективності використання ресурсів. Отримані теоретичні положення є базисом для подальших аналітичних досліджень витрат на підприємстві та розроблення практичних рекомендацій щодо їх оптимізації в умовах промислового виробництва.

1.2. Методичні підходи до калькулювання собівартості продукції

Калькулювання собівартості продукції є важливим елементом системи управління витратами підприємства, оскільки забезпечує формування об'єктивної та релевантної інформації про величину витрат, пов'язаних із виробництвом і реалізацією продукції. Результати калькулювання використовуються для обґрунтування цінової політики, визначення рівня рентабельності окремих видів продукції, здійснення контролю за ефективністю використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, а також для прийняття управлінських рішень стратегічного і оперативного характеру. Відсутність науково обґрунтованої системи калькулювання ускладнює процес оптимізації витрат та обмежує можливості виявлення внутрішніх резервів їх зниження. У зв'язку з цим питання вибору методичних підходів до калькулювання собівартості продукції набуває особливої актуальності в умовах сучасного розвитку ринкових відносин.

Собівартість продукції є узагальнюючим вартісним показником, що відображає сукупність поточних витрат підприємства, пов'язаних із виробництвом та реалізацією продукції (робіт, послуг). Вона характеризує рівень використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів у процесі господарської діяльності та виступає важливою економічною категорією, яка слугує основою для формування ціни, визначення фінансових результатів і оцінювання ефективності виробництва. Собівартість відображає не лише фактичні витрати підприємства, але й рівень організації виробництва, технологічну оснащеність, продуктивність праці та раціональність управлінських рішень.

Процес формування собівартості продукції здійснюється шляхом калькулювання, яке передбачає систематизацію та узагальнення витрат за встановленими об'єктами обліку та статтями калькуляції. Залежно від галузевих особливостей виробництва, технологічного процесу, організації обліку витрат і цілей управління, у практиці господарювання застосовуються різні методи

калькулювання собівартості продукції. Кожен із них має власні методичні підходи до розподілу витрат, визначення об'єктів калькулювання та формування калькуляційних одиниць. Вибір конкретного методу калькулювання зумовлюється характером виробництва, номенклатурою продукції, тривалістю виробничого циклу та інформаційними потребами системи управління підприємством.

Методи калькулювання собівартості продукції доцільно класифікувати за низкою ознак, що відображають специфіку організації виробничого процесу та особливості обліку витрат. Зокрема, за характером виробництва та об'єктами калькулювання розрізняють позамовний, попередільний і попроцесний методи. За ступенем нормативності витрат виокремлюють нормативний метод калькулювання, який ґрунтується на використанні встановлених норм витрат ресурсів і визначенні відхилень від них. За способом віднесення витрат на собівартість продукції застосовують методи повного та змінного калькулювання, які відрізняються підходами до включення постійних витрат у собівартість одиниці продукції. Крім того, в умовах розвитку управлінського обліку поширення набувають сучасні методи калькулювання, зокрема метод калькулювання за видами діяльності (ABC-костинг), що передбачає розподіл непрямих витрат відповідно до факторів їх виникнення (рис. 1.2).

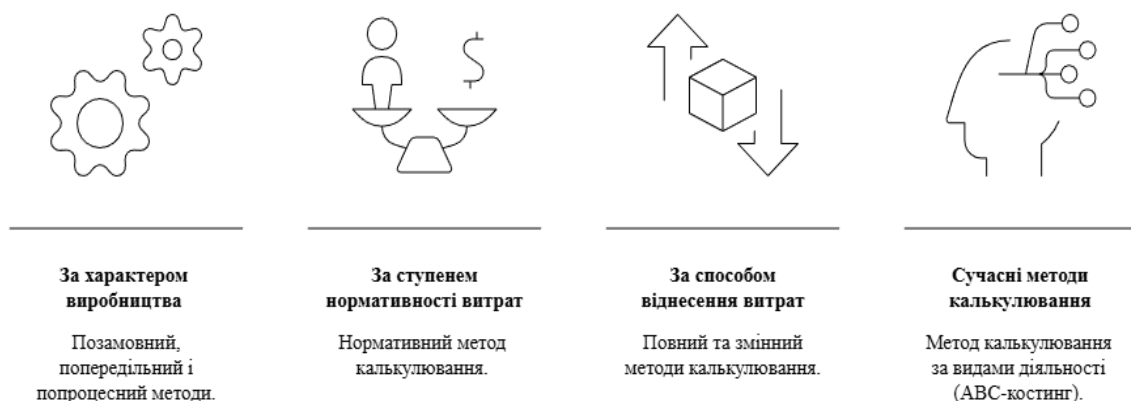

Рис. 1.2. Методи калькулювання собівартості продукції (робіт, послуг)

Залежно від обраного методу калькулювання визначаються склад витрат, що включаються до собівартості, порядок їх групування, а також методика розподілу загальновиробничих витрат між окремими видами продукції. Це зумовлює необхідність детального розгляду окремих методів калькулювання та оцінювання можливостей їх практичного застосування з урахуванням галузевих особливостей і умов функціонування підприємств.

Позамовний метод калькулювання застосовується у виробництвах, де продукція виготовляється за індивідуальними замовленнями або невеликими серіями, що істотно відрізняються за конструктивними та технологічними характеристиками. Об'єктом калькулювання при цьому виступає окреме замовлення, за яким протягом усього циклу його виконання накопичуються всі витрати, пов'язані з виготовленням продукції.

Собівартість замовлення визначається шляхом підсумовування прямих витрат і частки непрямих витрат, розподілених між замовленнями за встановленою базою розподілу. Собівартість одиниці продукції розраховується діленням загальної суми витрат за замовленням на кількість виготовлених виробів. Перевагою даного методу є висока точність калькулювання, що забезпечує можливість обґрунтованого ціноутворення. Водночас його застосування пов'язане зі значною трудомісткістю облікових процедур та ускладненням аналітичного обліку.

Попередільний метод калькулювання використовується у виробництвах із послідовною переробкою сировини, де технологічний процес складається з кількох переділів. Об'єктом калькулювання виступає окремий переділ або напівфабрикат, сформований на відповідній стадії виробництва.

Витрати групуються за кожним переділом окремо, після чого визначається собівартість напівфабрикату, яка включається до витрат наступного переділу. Остаточна собівартість готової продукції формується шляхом узагальнення витрат усіх переділів. Застосування попередільного методу забезпечує можливість контролю витрат на кожному етапі виробничого процесу та сприяє підвищенню ефективності управління виробництвом.

Попроцесний метод калькулювання характерний для масового та безперервного виробництва однорідної продукції. Об'єктом калькулювання виступає виробничий процес або його окрема фаза, а витрати узагальнюються за певний звітний період.

Собівартість одиниці продукції визначається шляхом ділення загальної суми витрат за процесом на кількість виготовленої продукції. Даний метод є відносно простим в організації, однак не забезпечує можливості визначення собівартості окремих виробів, що обмежує його застосування в умовах широкої номенклатури продукції.

Нормативний метод калькулювання базується на використанні науково обґрунтованих норм витрат матеріальних, трудових і фінансових ресурсів. Собівартість продукції визначається за нормативною калькуляцією, а фактичні витрати порівнюються з нормативними з метою виявлення відхилень.

Відхилення від норм обліковуються за місцями їх виникнення та причинами, що забезпечує можливість оперативного контролю за витратами. Основною перевагою нормативного методу є його орієнтація на попередження перевитрат ресурсів, проте його застосування потребує постійного перегляду норм і високого рівня організації обліку.

У сучасних умовах розвитку управлінського обліку все більшого поширення набувають методи калькулювання, орієнтовані на підвищення точності розподілу непрямих витрат та інформаційне забезпечення управлінських рішень. До таких методів належать АВС-костинг (Activity-Based Costing) та змінне калькулювання (direct costing).

Метод АВС-костингу ґрунтується на ідентифікації основних видів діяльності підприємства та розподілі витрат між об'єктами калькулювання пропорційно до факторів їх виникнення (драйверів витрат). Це дає змогу більш точно визначити собівартість окремих видів продукції та виявити неефективні процеси.

Метод direct costing передбачає включення до собівартості продукції лише змінних витрат, тоді як постійні витрати відносяться на фінансовий результат

періоду. Такий підхід дозволяє визначити маржинальний дохід і сприяє прийняттю управлінських рішень щодо асортименту продукції та обсягів виробництва.

Разом із тим, відповідно до вимог НП(С)БО 16 «Витрати», у фінансовому обліку собівартість реалізованої продукції повинна включати як змінні, так і розподілені постійні загальновиробничі витрати, що зумовлює обмеженість застосування direct costing у системі фінансової звітності та доцільність його використання переважно в управлінському обліку.

Для більш наочного порівняння методів калькулювання доцільно виділити їхні основні переваги та недоліки. Такий підхід дозволяє не лише оцінити ефективність застосування кожного методу залежно від специфіки виробництва, а й обґрунтувати вибір оптимального способу калькулювання собівартості продукції на конкретному підприємстві. У табл. 1.2 наведено узагальнення ключових сильних і слабких сторін розглянутих методів.

Таблиця 1.2

**Порівняльна характеристика методів калькулювання
собівартості продукції**

Метод калькулювання	Переваги	Недоліки
Позамовний	-висока точність визначення собівартості окремих виробів; -можливість обґрунтованого ціноутворення; -контроль витрат за конкретним замовленням.	-значна трудомісткість обліку; -складність аналітичного обліку; -обмежене застосування для масового виробництва.
Попередільний	-можливість контролю витрат на кожному переділі; -точне визначення собівартості напівфабрикатів; -сприяє підвищенню ефективності виробничого процесу.	-складність обліку при великій кількості переділів; -потребує точного визначення бази розподілу непрямих витрат.
Попроцесний	-простота організації обліку; -оперативне отримання інформації про рівень витрат; -зручний для масового і безперервного виробництва.	-неможливість визначення собівартості окремих виробів; -обмежена аналітична цінність при різноманітній номенклатурі продукції.
Нормативний	-орієнтація на попередження перевитрат ресурсів;	-потребує постійного перегляду норм витрат;

	-оперативний контроль відхилень витрат від норм; -підвищує ефективність управління витратами.	-високий рівень організації обліку; -може не відображати фактичні витрати за нестандартних умов.
ABC-костинг	-точне визначення собівартості продукції за видами діяльності; -виявлення неефективних процесів; -підвищує точність управлінських рішень.	-складність організації та аналітичного обліку; -потребує додаткових ресурсів і спеціалізованого програмного забезпечення.
Direct costing (змінне калькулювання)	-оперативне визначення маржинального доходу; -зручний для управлінських рішень щодо асортименту та обсягів; -простий для аналізу змінних витрат.	-не включає постійні витрати у собівартість продукції; -обмежене застосування у фінансовому обліку відповідно до НП(С)БО.

Як свідчить порівняльний аналіз методів калькулювання, кожен із них має свої переваги та обмеження, що визначає сферу його ефективного застосування. Позамовний метод найбільш доцільний для індивідуальних або дрібносерійних виробництв, тоді як попередільний і попроцесний методи краще відповідають потребам серійного та масового виробництва. Нормативний метод дозволяє здійснювати контроль відхилень та оптимізувати витрати, а сучасні підходи, зокрема ABC-костинг та direct costing, забезпечують підвищену точність розподілу непрямих витрат та підтримку управлінських рішень. Таким чином, вибір конкретного методу калькулювання повинен базуватися на характеристиках виробництва, інформаційних потребах управління та фінансових цілях підприємства, що забезпечує оптимізацію собівартості продукції та підвищення ефективності господарської діяльності.

Отже, методичні підходи до калькулювання собівартості продукції являють собою багаторівневу систему інструментів, що дозволяють комплексно оцінювати витрати підприємства та забезпечують обґрунтоване прийняття управлінських рішень. Кожен із розглянутих методів має свою специфіку застосування, переваги та обмеження, що визначає доцільність їх використання залежно від типу виробництва, номенклатури продукції та інформаційних потреб управління. Вибір оптимального методу калькулювання сприяє

підвищенню точності обліку витрат, раціональному розподілу ресурсів та ефективному контролю за собівартістю продукції, що, у свою чергу, формує основу для стратегічного планування та підвищення конкурентоспроможності підприємства.

1.3. Нормативно-правове забезпечення обліку витрат і калькулювання собівартості

Нормативно-правове забезпечення обліку витрат і калькулювання собівартості становить фундаментальний елемент системи управлінського та фінансового контролю на підприємстві. Воно визначає правові, методологічні та організаційні засади обліку виробничих витрат, формування та аналізу собівартості продукції, робіт чи послуг. Систематичне застосування чинного законодавства, державних стандартів бухгалтерського обліку та методичних рекомендацій забезпечує достовірність, порівнянність і прозорість інформації про витрати, що є критерієм ефективності управлінських рішень, оптимізації ресурсів та підвищення економічної конкурентоспроможності підприємства.

Сфера обліку витрат і калькулювання собівартості продукції регулюється численними нормативно-правовими актами, які визначають порядок ведення бухгалтерського обліку та формування фінансової звітності. До ключових документів належать Господарський кодекс України, Податковий кодекс України, Закон «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», НП(С)БО 7 «Основні засоби», НП(С)БО 8 «Нематеріальні активи», НП(С)БО 9 «Запаси», НП(С)БО 16 «Витрати», НП(С)БО 17 «Податок на прибуток», НП(С)БО 26 «Виплати працівникам», Міжнародні стандарти фінансової звітності, План рахунків бухгалтерського обліку а також інструкції та методичні рекомендації щодо ведення бухгалтерського обліку.

Дослідження продемонструвало наявність п'яти рівнів державного регулювання, що визначають механізми організації та ведення обліку витрат,

наочно представлених на рис. 1.3.

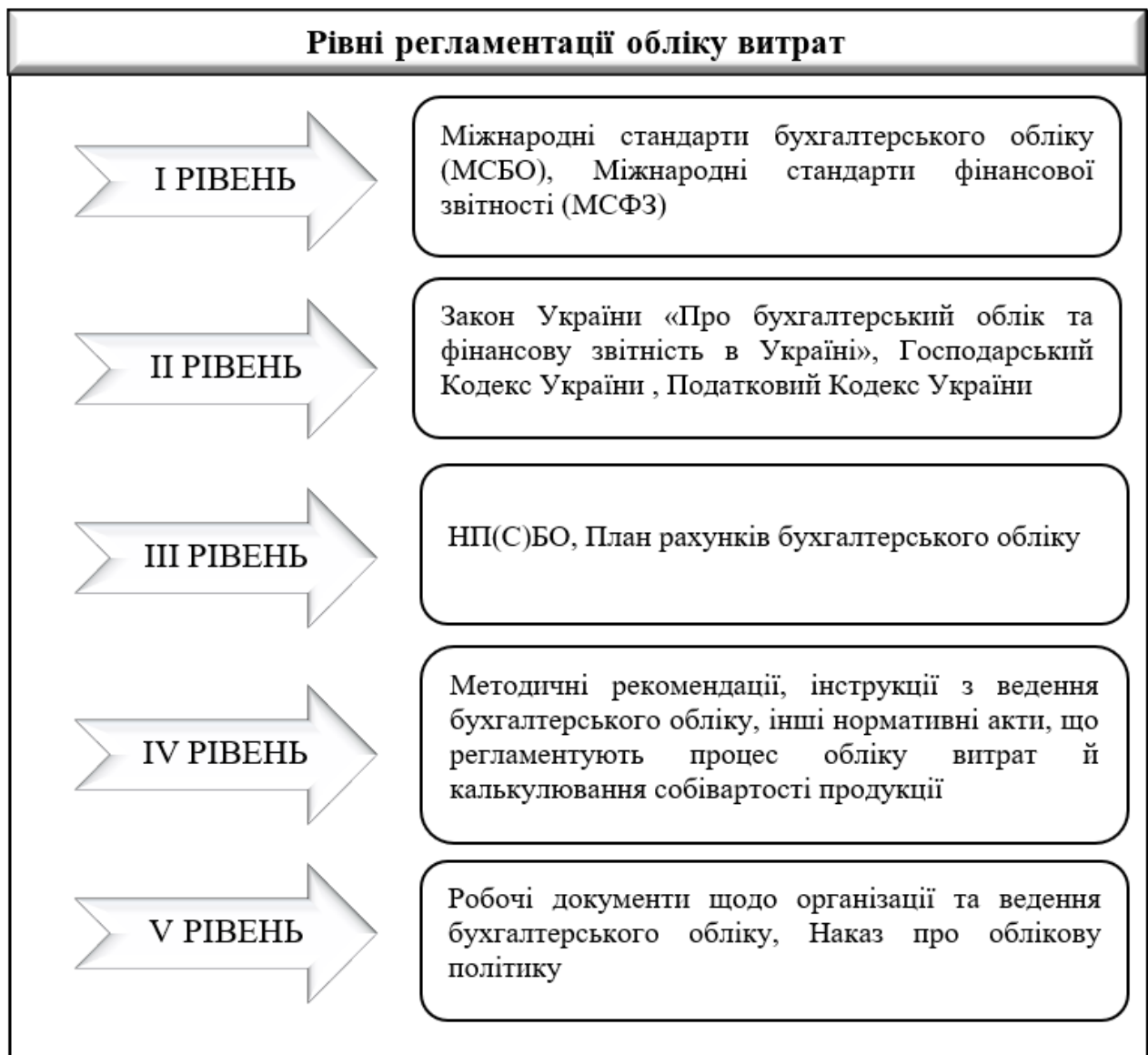

Рис. 1.3. Рівні регламентації обліку і звітності витрат підприємства

На рисунку представлені п'ять рівнів регламентації обліку витрат, які відображають ієрархію нормативних документів та інструментів, що визначають порядок ведення бухгалтерського обліку на підприємстві. Кожен рівень має своє призначення: від міжнародних стандартів до внутрішніх робочих документів, що безпосередньо впливають на щоденну діяльність бухгалтерії. Для глибшого розуміння структури обліку витрат доцільно розглянути кожен рівень детальніше.

Перший рівень включає МСБО та МСФЗ, які встановлюють загальні принципи ведення обліку. Вони визначають стандартизовані правила

формування фінансової звітності на глобальному рівні і забезпечують порівнянність фінансових даних між підприємствами різних країн. Ці стандарти регламентують оцінку активів, зобов'язань, доходів та витрат. Застосування МСБО/МСФЗ в Україні обов'язкове лише для певних категорій суб'єктів господарювання, однак вони слугують орієнтиром для розробки національних стандартів бухгалтерського обліку. Дотримання МСБО/МСФЗ підвищує прозорість і довіру до фінансової звітності на міжнародному рівні. Вони допомагають формувати єдині принципи обліку, які полегшують аналіз та порівняння фінансових показників компаній різних країн, а також сприяють розвитку глобальної фінансової системи.

Другий рівень базується на законах України, зокрема Законі «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність», а також включає Господарський і Податковий кодекси. Ці документи визначають правові основи ведення обліку, обов'язки бухгалтерів і порядок оподаткування. Законодавчі акти є обов'язковими для виконання усіма підприємствами, незалежно від форми власності, і формують основу для національних стандартів обліку. Вони регламентують правила ведення бухгалтерських записів та забезпечують законність фінансових процесів. Дотримання цих документів гарантує легітимність і захищає підприємство від порушень законодавства. Вони є ключовими для узгодження внутрішніх процедур обліку та забезпечення правильності фінансової звітності. Завдяки законодавчим актам підприємства мають чітку рамку для планування та контролю фінансової діяльності.

Третій рівень включає нормативні положення (НП(С)БО) та План рахунків бухгалтерського обліку. НП(С)БО деталізують правила обліку окремих видів доходів і витрат, а План рахунків визначає класифікацію та коди рахунків для систематизації облікових операцій. Це дозволяє забезпечити уніфіковане ведення обліку на підприємстві і правильне формування фінансової звітності. Використання цього рівня допомагає уникнути помилок у відображенні витрат і доходів, а також забезпечує відповідність законодавчим вимогам. Він є містком між загальними правилами та практичним обліком на підприємстві. Завдяки

цьому рівню можна стандартизувати процеси ведення обліку та забезпечити точність даних у звітності. Цей рівень є основою для ефективної роботи бухгалтерії і правильного відображення фінансових результатів.

Четвертий рівень охоплює методичні рекомендації та інструкції з ведення бухгалтерського обліку, а також інші нормативні документи щодо обліку витрат і калькулювання собівартості продукції. Вони визначають практичні підходи до застосування правил обліку і забезпечують єдину методологію для всіх підрозділів підприємства. Методичні рекомендації допомагають бухгалтерам правильно виконувати облікові операції та уникати помилок. Цей рівень включає локальні нормативні акти, які стандартизують процеси обліку та покращують внутрішній контроль. Використання цих документів підвищує точність і однозначність відображення витрат у звітності. Вони допомагають узгодити практичні процедури з вимогами законодавства та нормативних стандартів. Завдяки четвертому рівню підприємство має чіткі інструкції для щоденної бухгалтерської діяльності.

П'ятий рівень складається з внутрішніх документів підприємства, таких як накази про облікову політику, журнали, реєстри та інші робочі форми. Вони безпосередньо впливають на організацію щоденного обліку витрат і формування звітності. Цей рівень регламентує конкретні методи відображення витрат для окремих підрозділів та визначає внутрішні процедури контролю. Він дозволяє адаптувати загальні стандарти до специфіки підприємства і забезпечує оперативність облікових процесів. Дотримання внутрішніх робочих документів гарантує точність, прозорість і своєчасність бухгалтерської роботи. Цей рівень є найдетальнішим і забезпечує практичне виконання всіх правил обліку на підприємстві. В результаті підприємство отримує ефективну організацію обліку та достовірну фінансову інформацію для управлінських і звітних потреб.

Отже, нормативно-правове забезпечення обліку витрат і калькулювання собівартості формує комплексну систему правил і документів, яка регламентує ведення бухгалтерського обліку на всіх рівнях підприємства. Воно включає міжнародні стандарти, національне законодавство, нормативні положення,

методичні рекомендації та внутрішні робочі документи, що взаємопов'язано визначають порядок відображення витрат і формування собівартості продукції. Завдяки ієрархії цих документів забезпечується достовірність, порівнянність та прозорість фінансової інформації, а також відповідність законодавчим вимогам. Кожен рівень регламентації виконує свою роль – від формування загальних принципів обліку до конкретизації внутрішніх процедур підприємства. Така система дозволяє стандартизувати процеси обліку, уникати помилок і забезпечувати ефективний контроль за використанням ресурсів. Вона створює надійну основу для прийняття управлінських рішень, оптимізації витрат і підвищення економічної конкурентоспроможності підприємства. Узагальнюючи, нормативно-правове забезпечення є ключовим механізмом організації обліку витрат і формування собівартості, який інтегрує правові, методологічні та практичні аспекти діяльності бухгалтерії.

РОЗДІЛ 2

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ВИТРАТ І КАЛЬКУЛЮВАННЯ СОБІВАРТОСТІ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Первинний облік витрат виробництва

У сучасних умовах господарювання особливого значення набуває ефективна система обліку витрат підприємства, оскільки вона забезпечує достовірне формування собівартості продукції та прийняття обґрунтованих управлінських рішень. Облік витрат дозволяє контролювати використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, а також виявляти резерви підвищення ефективності виробництва. Важливу роль у цьому процесі відіграє первинний облік, який забезпечує своєчасне та повне документальне відображення господарських операцій. Первинні документи є основою для узагальнення інформації в бухгалтерському обліку та подальшого формування фінансової звітності підприємства. Саме на основі первинних даних здійснюється аналіз витрат виробництва, розрахунок собівартості продукції та оцінка ефективності діяльності підприємства.

Дослідження на тему обліку витрат виробництва та калькулювання собівартості продукції проведено на прикладі фінансово-господарської діяльності ТОВ «З БЕТОНИ», де є всі можливості висвітлення питань обліку витрат, формування собівартості продукції та аналізу ефективності використання ресурсів підприємства. На підприємстві здійснюється виробництво бетонних і залізобетонних конструкцій, що потребує детального обліку матеріальних, трудових та інших виробничих витрат. Наявність різних виробничих підрозділів, центрів витрат та технологічних етапів дозволяє комплексно дослідити організацію бухгалтерського обліку витрат і процес калькулювання собівартості продукції. Це створює сприятливі умови для проведення аналізу витрат виробництва, визначення напрямів їх оптимізації та підвищення прибутковості діяльності підприємства. Отримані результати

дослідження можуть бути використані для удосконалення системи обліку та управління витратами на підприємстві.

ТОВ «З БЕТОНИ» засноване у 2002 році в Івано-Франківській області. Основним видом діяльності є виготовлення виробів із бетону для будівництва.

Виробничу діяльність ТОВ «З БЕТОНИ» розпочало в лютому 2004 року. Головним напрямком роботи ТОВ «З БЕТОНИ» є комплексне виконання замовлень - проектування, виробництво, доставка та монтаж залізобетонних каркасів будівель та споруд.

Сучасне обладнання та передові технології, впроваджені на підприємстві, дозволяють виробляти унікальні великопролітні залізобетонні вироби високої якості та надійності, які широко використовуються в будівництві великих логістичних центрів та складів, торгових та торгово-розважальних центрів, заводів та фабрик, спортивних та оздоровчих об'єктів, транспортних та пішохідних мостів і т.п. Використання каркасів з великопролітних конструкцій надає значні переваги: створюються великі простори приміщення, швидкі темпи та висока якість будівництва завдяки унікальним вузлам примикання елементів.

Основною продукцією заводу є збірні залізобетонні каркаси будівель згідно індивідуальних проектів замовника. ТОВ «З БЕТОНИ» виготовляє всю номенклатуру виробів, вказаних в технічному каталозі, а також окремі ексклюзивні вироби згідно індивідуальних розробок замовника. Частина виробів, які виготовляються на заводі, є унікальними і не мають аналогів в Україні, та користуються широким попитом.

Ряд збірних залізобетонних балок було розроблено ТОВ «З БЕТОНИ» та запатентовано як промислові взірці. Параметри цих виробів охороняються законом України «Про інтелектуальну власність».

Підприємство монтує збірні залізобетонні каркаси з виробів власного виробництва, в тому числі в зонах сейсмічної активності.

Продукція заводу сертифікована. Для випробовування мостових балок та інших залізобетонних виробів на заводі збудовано випробувальний стенд довжиною 38 м.

За 12 років виробничої діяльності ТОВ «З БЕТОНИ» прийняло участь у будівництві понад 200 об'єктів. Загальна площа забудови залізобетонних каркасів, змонтованих із наших виробів, становить понад 1 млн. 200 тис. м², виготовлено близько 130 тис. м² пустотних плит, а також мостові балки для 12 мостів.

ТОВ «З БЕТОНИ» постійно розвивається, освоює виробництво нових видів продукції, впроваджує нові технології і нові конструктивні рішення. ТОВ «З БЕТОНИ» пропонує своїм клієнтам високоякісну продукцію та послуги і запрошуємо до взаємовигідної співпраці.

Інформація з ЄДР про підприємство наведена в табл. 2.1.

Таблиця 2.1

Інформація з ЄДР про підприємство

ЄДРПОУ:	32014894
Назва:	ТОВАРИСТВО З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ "З БЕТОНИ" (ТЗОВ "З БЕТОНИ")
Організаційна форма:	Товариство з обмеженою відповідальністю
Адреса:	77300, ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА область, місто КАЛУШ, вулиця БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО, будинок 109 Запис в ЄДР: 77300, ІВАНО-ФРАНКІВСЬКА ОБЛ., М. КАЛУШ, ВУЛ. БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО, БУД. 109
Стан:	Зареєстровано
Дата реєстрації:	26.07.2002 (23 роки 6 місяців) Номер запису: 11201200000000018
Уповноважені особи:	Домащенко Олег Миколайович - керівник (керівник; 14.12.2017)
Статутний капітал:	19 023 839.98 грн
Засновники:	ЗАКРИТЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО ПО ДІЛОВОМУ РОЗВИТКУ ТА УПРАВЛІННЮ МАЙНОМ "КЕС ХОЛДІНГ" УГОРЩИНА, 6000, М. КЕЧКЕМЕТ, ВУЛ. ІЖАКІ, БУД. 6
Види діяльності:	23.61 Виготовлення виробів із бетону для будівництва 23.63 Виробництво бетонних розчинів, готових для використання 41.10 Організація будівництва будівель 41.20 Будівництво житлових і нежитлових будівель 42.13 Будівництво мостів і тунелів 71.11 Діяльність у сфері архітектури
Контакти:	+38 (034) 722-04-48 +38 (034) 726-11-90

Організація первинного обліку витрат виробництва є ключовою умовою формування достовірної собівартості та контролю за використанням ресурсів. Виробничий процес підприємства включає підготовку сировини, виготовлення бетонної суміші, формування виробів та їх витримку до досягнення необхідної міцності. Значна частка витрат припадає на цемент, щебінь, пісок, добавки та енергоносії. Водночас важливим є облік витрат на оплату праці виробничого персоналу та амортизацію обладнання. Первинні документи забезпечують фіксацію господарських операцій у момент їх здійснення та створюють інформаційну базу для бухгалтерського обліку. Раціонально організована система документування дозволяє здійснювати контроль за нормами витрат і виявляти резерви зниження собівартості продукції.

Первинні документи з обліку витрат виробництва наведені в табл. 2.2.

Таблиця 2.2

**Первинні документи з обліку витрат виробництва
у ТОВ «З БЕТОНИ»**

№	Назва документа	Призначення
1	Лімітно-забірна картка	Використовується для систематичного відпуску цементу, щебеню, піску та інших матеріалів у межах установлених норм. Дозволяє контролювати дотримання норм витрачання сировини у виробництві.
2	Вимога-накладна	Оформлюється при разовому відпуску матеріалів зі складу у виробничий підрозділ. Є підставою для списання матеріальних ресурсів на витрати виробництва.
3	Акт списання матеріалів	Складається у разі списання матеріалів понад установлені норми або у випадку псування. Дас можливість визначити причини відхилень і відповідальних осіб.
4	Накладна на внутрішнє переміщення	Фіксує передачу бетонної суміші або напівфабрикатів між цехами. Забезпечує контроль руху матеріальних ресурсів у межах підприємства.
5	Табель обліку робочого часу	Відображає фактично відпрацьований час працівників виробництва. Є підставою для нарахування заробітної плати та віднесення її на витрати.
6	Наряд на відрядну роботу	Застосовується для обліку виробітку працівників при відрядній формі оплати праці. Дозволяє визначити суму основної заробітної плати залежно від обсягу виконаних робіт.
7	Розрахунково-платіжна відомість	Узагальнює дані про нарахування заробітної плати та утримання із неї. Є підставою для відображення витрат на оплату праці у бухгалтерському обліку.

8	Відомість нарахування амортизації	Містить розрахунок суми амортизації виробничого обладнання. Забезпечує включення зносу основних засобів до складу виробничих витрат.
9	Акт виконаних ремонтних робіт	Підтверджує здійснення поточного ремонту виробничого обладнання. Дає підставу для віднесення витрат на загальновиробничі витрати.
10	Рахунок постачальника електроенергії	Відображає вартість спожитої електроенергії для технологічних потреб. Є підставою для включення витрат на енергію до собівартості продукції.
11	Відомість розподілу загальновиробничих витрат	Узагальнює витрати цехового управління та допоміжного персоналу. Використовується для їх розподілу між видами продукції.
12	Інвентаризаційний опис незавершеного виробництва	Фіксує наявність виробів, що перебувають у процесі виготовлення або витримки. Дає можливість правильно визначити залишки незавершеного виробництва на кінець періоду.
13	Звіт виробничого цеху	Узагальнює дані про обсяг виготовленої продукції та понесені витрати. Є основою для формування фактичної виробничої собівартості.
14	Накладна на передачу готової продукції	Оформлюється при передачі готових бетонних виробів на склад. Є підставою для оприбуткування готової продукції.
15	Видаткова накладна на реалізацію	Підтверджує відвантаження продукції покупцю. Дає підставу для списання собівартості реалізованої продукції.

Первинний облік витрат виробництва у ТОВ «З БЕТОНИ» забезпечує повне та своєчасне відображення господарських операцій, пов'язаних із виготовленням бетонних виробів. Основна увага приділяється контролю за використанням матеріалів, оскільки саме вони формують найбільшу частку собівартості. Важливу роль відіграє документування витрат на оплату праці та енергоносії, що безпосередньо впливають на фінансовий результат діяльності. Чітке оформлення первинних документів дозволяє уникнути необґрунтованих перевитрат і зловживань. Систематизація інформації забезпечує правильне відображення витрат на рахунку 23 «Виробництво» та їх подальший розподіл. Загальновиробничі витрати акумулюються на рахунку 91 та розподіляються між об'єктами калькулювання. Після завершення виробничого процесу продукція оприбутковується на рахунок 26, що забезпечує контроль її руху. У процесі реалізації собівартість списується на рахунок 90, що дозволяє визначити фінансовий результат. Раціонально організований первинний облік створює основу для проведення економічного аналізу витрат і пошуку резервів їх

оптимізації. Таким чином, система документального оформлення витрат є важливим елементом ефективного управління

Схема первинного обліку витрат виробництва на ТОВ «З БЕТОНИ» наведена на рис. 2.1.

Рис. 2.1. Схема етапів обліку витрат виробництва у ТОВ «З БЕТОНИ»

На першому етапі здійснюється надходження цементу, піску, щебеню та інших матеріалів, що оформлюється прибутковими накладними.

При передачі матеріалів у виробництво використовуються лімітно-забірні картки та вимоги, на підставі яких витрати відображаються на рахунку 23. Витрати групуються за економічними елементами та статтями калькуляції.

Заробітна плата виробничих працівників та відрахування також включаються до рахунку 23. Амортизація обладнання і витрати на утримання цехів накопичуються на рахунку 91. Після завершення місяця загальновиробничі витрати розподіляються між видами бетонних виробів. Визначається фактична виробнича собівартість продукції. Готові вироби оприбутковуються на рахунок 26. При реалізації їх собівартість списується на рахунок 90. На підставі цих даних формується фінансовий результат підприємства.

Рациональна організація первинного обліку витрат є необхідною умовою ефективної діяльності виробничого підприємства. Для ТОВ «З БЕТОНИ», яке спеціалізується на виготовленні бетонних виробів, особливого значення набуває контроль за використанням матеріальних ресурсів. Виробничий процес підприємства характеризується значною матеріаломісткістю та безперервністю технологічних операцій. Саме тому чітке документальне оформлення кожного етапу формування витрат забезпечує достовірність бухгалтерських даних. Оперограма дозволяє простежити рух первинних документів від моменту здійснення господарської операції до її відображення в обліку. Вона визначає відповідальних осіб, строки виконання та рахунки бухгалтерського обліку. Завдяки такій організації забезпечується належний контроль за формуванням виробничої собівартості продукції.

Оперограма руху первинних документів щодо обліку витрат виробництва на ТОВ «З БЕТОНИ» наведена в табл. 2.3.

Таблиця 2.3

**Оперограма руху первинних документів щодо обліку витрат
виробництва на ТОВ «З БЕТОНИ»**

№	Господарська операція	Первинний документ	Відповідальна особа	Термін виконання
1	Надходження сировини (цемент, щебінь, пісок)	Прибуткова накладна	Завідувач складу	У день надходження
2	Оприбуткування матеріалів	Складський ордер	Комірник	У день надходження
3	Передача матеріалів у виробництво	Лімітно-забірна картка	Комірник	Щоденно
4	Разовий відпуск матеріалів	Вимога-накладна	Начальник цеху	За потребою

5	Списання понаднормових витрат	Акт списання матеріалів	Комісія	У день виявлення
6	Облік відпрацьованого часу	Табель обліку робочого часу	Майстер цеху	Щоденно
7	Облік виробітку	Наряд на відрядну роботу	Майстер дільниці	Щоденно
8	Нарахування заробітної плати	Розрахунково-платіжна відомість	Бухгалтер	Щомісячно
9	Нарахування амортизації обладнання	Відомість амортизації	Бухгалтер	Щомісячно
10	Витрати на електроенергію	Рахунок постачальника	Бухгалтер	Щомісячно
11	Накопичення загальновиробничих витрат	Відомість обліку ЗВВ	Бухгалтер	Протягом місяця
12	Розподіл загальновиробничих витрат	Розрахунок розподілу	Бухгалтер	Наприкінці місяця
13	Оприбуткування готової продукції	Накладна на передачу	Завідувач складу	Після завершення виробництва

Оперограма первинного обліку витрат виробництва відображає повну послідовність документального оформлення господарських операцій на підприємстві. Вона забезпечує чіткий розподіл відповідальності між працівниками складу, виробничого підрозділу та бухгалтерії. Особлива увага приділяється контролю за використанням матеріалів, що є основною складовою собівартості бетонних виробів. Витрати на оплату праці та енергоносії своєчасно відображаються на рахунку 23 «Виробництво». Загальновиробничі витрати накопичуються на рахунку 91 з подальшим їх розподілом. Після завершення виробничого циклу готова продукція оприбутковується на рахунок 26. У процесі реалізації її виробнича собівартість списується на рахунок 90. Така система забезпечує достовірність даних для визначення фінансового результату. Чітке документування сприяє зниженню ризику помилок і перевитрат ресурсів. Отже, впроваджена система облікового процесу створює основу для ефективного управління витратами та підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Таким чином, первинний облік витрат виробництва на підприємстві ТОВ «З БЕТОНИ» забезпечує систематичну фіксацію всіх господарських операцій, пов'язаних із виготовленням бетонних виробів. Він охоплює облік матеріалів, витрат на оплату праці, енергоносії, амортизацію обладнання та

загальновиробничі витрати. Використання первинних документів, таких як лімітно-забірні картки, накладні, табелі та наряди, дозволяє контролювати дотримання норм витрачання ресурсів і своєчасно виявляти відхилення. Система документування визначає відповідальних осіб за кожну операцію та строки її виконання, що підвищує точність бухгалтерського обліку. Інформація з первинних документів акумулюється на рахунку 23 «Виробництво» та на рахунку 91 для загальновиробничих витрат. Після завершення виробничого процесу готова продукція оприбутковується на рахунок 26 і в подальшому списується на рахунок 90 при реалізації, що дозволяє правильно визначати собівартість та фінансовий результат. Таким чином, організація первинного обліку створює надійну базу для калькуляції, аналізу витрат та оптимізації виробничих процесів, забезпечуючи ефективне управління ресурсами підприємства.

2.2. Облік витрат на виробництво продукції

Випуск продукції (виконання робіт, надання послуг) потребує здійснення певних витрат, тобто витрат виробництва. Згідно з Положення «Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності» від 07.02.2013 № 73 витрати виробництва - це зменшення економічних вигід у вигляді вибуття активів або збільшення зобов'язань, які призводять до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілу між власниками).

Облік витрат можна вести в будь-якій деталізації. При цьому потрібно, щоб в первинних документах було організовано достатню кількість ознак групування інформації. В аналітичному обліку підприємства на сьогодні немає перешкод для впровадження всіх виправдань прийомів управлінського обліку, в частині обліку витрат, випуску продукції і калькулюванні собівартості. Децентралізація обліку витрат в підрозділах підприємства дає можливість виявити резерви виробництва:

винуватців перевитрат, шляхи економії і зниження витрат. Така організація аналітичного обліку витрат забезпечує індивідуальну персональну відповідальність кожної посадової особи і працівника за результати виробництва на своїй ділянці і робочому місці.

Облік руху сировини і товарів на підприємствах ТОВ «З БЕТОНИ» на цеху ведеться на рахунку 23 «Виробництво», який призначений для узагальнення інформації про витрати на виробництво власної продукції.

Для обліку виробничих витрат на підприємстві ТОВ «З БЕТОНИ» використовується рахунок 23 «Виробництво», що передбачений планом рахунків бухгалтерського обліку. Рахунок 23 «Виробництво» призначений для узагальнення інформації про витрати на виробництво продукції (робіт, послуг).

За дебетом рахунку 23 «Виробництво» на ТОВ «З БЕТОНИ» відображаються всі прямі та непрямі витрати, пов'язані з виготовленням продукції, зокрема витрати на сировину і матеріали (цемент, пісок, щебінь, арматура), витрати на оплату праці виробничого персоналу, відрахування на соціальні заходи, витрати на утримання та експлуатацію обладнання, а також розподілені загальновиробничі витрати. Крім того, за дебетом узагальнюються витрати на енергію, амортизацію виробничих основних засобів та інші витрати, безпосередньо пов'язані з виробничим процесом.

За кредитом рахунку 23 «Виробництво» на ТОВ «З БЕТОНИ» відображається списання фактичної виробничої собівартості виготовленої продукції, виконаних робіт або наданих послуг на рахунок 26 «Готова продукція». Також за кредитом може відображатися списання витрат у разі виявлення браку, повернення матеріалів із виробництва або віднесення витрат на інші рахунки відповідно до облікової політики підприємства.

Аналітичний облік за рахунком 23 «Виробництво» ведеться за видами виробництв, за статтями витрат і видами або групами продукції, що виробляється.

Господарські записи, щодо обліку витрат на виробництво продукції підприємства ТОВ «З БЕТОНИ» наведено в табл. 2.4.

**Господарські записи щодо обліку витрат на виробництво продукції
підприємства ТОВ «З БЕТОНИ»**

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1	Витрати матеріальних цінностей, списані на виробництво продукції і надання послуг	23	201
2	Витрати допоміжних цехів, включені до собівартості продукції і послуг основного виробництва	23	23
3	Загальновиробничі витрати, включені до собівартості продукції	23	91
4	Віднесено адміністративні витрати на фінансовий результат підприємства	79	92
5	Акцептовані рахунки постачальників за електроенергію, за послуги виробництву	23	63
		23	68
6	Списані на потреби виробництва малоцінні та швидкозношувані предмети	23	22
7	На собівартість продукції віднесено відповідну частку затрат, що були відображені як витрати майбутніх періодів	23	39
8	Списані збитки від браку продукції, виявленого у виробництві	24	23
		947	24
9	Нарахована основна заробітна плата виробничим працівникам, працівникам	23	66
10	Відрахування на соціальні заходи від об'єкту оподаткування	23	65
11	Відображені витрати на виробництво на підставі звіту про використання грошових коштів підзвітної особи	23	372
12	Збитки від браку, включені до собівартості продукції (робіт, послуг) основного виробництва, допоміжних виробництв; забракованої продукції	23	24
13	Куповані та комплектуючі вироби, призначені на потреби виробництва, відпущені в переробку	23	202
14	Відпущені з виробництва й оприбутковані на складі готова продукція	26	23
15	Відображена виявлена нестача матеріальних цінностей	947	23
		947	25
16	Нарахований знос (амортизація) основних засобів	23	131
17	Собівартість реалізованих робіт і послуг	903	23
18	Оприбуткована готова продукція	26	23
19	Списані витрати виробництва	90	23

Облік виробничих накладних витрат на організацію виробництва та управління дільницями, цехами, відділеннями, бригадами та іншими підрозділами основного і допоміжного також витрат на утримання та експлуатацію машин і устаткування ведеться на рахунку 91 «Загальновиробничі витрати».

За дебетом рахунку 91 «Загальновиробничі витрати» відображається сума визнаних витрат, за кредитом – щомісячне, за відповідним розподілом, списання на рахунки 23 «Виробництво» та 90 «Собівартість реалізації».

Підхід до розподілу загальновиробничих витрат на ТОВ «З БЕТОНИ» наведено в табл. 2.5.

Таблиця 2.5

Підхід до розподілу загальновиробничих витрат на ТОВ «З БЕТОНИ»

№	Стаття загальновиробничих витрат	Змінні / Постійні	Розподіл	Розподілені / Нерозподілені	Примітка
1	Заробітна плата майстрів цеху	Постійні	За відсотком до основної зарплати	Розподілені	Належить до управлінського персоналу цеху
2	Заробітна плата допоміжного персоналу	Постійні	За відсотком до основної зарплати	Розподілені	Включає слюсарів, електриків
3	Відрахування на соцстрах	Постійні	Пропорційно основній зарплаті	Розподілені	Відноситься до всіх робітників
4	Електроенергія для обладнання	Змінні	За фактичними лічильниками	Розподілені	Витрати пропорційно відпрацьованому часу
5	Водопостачання	Змінні	Пропорційно виробничому обсягу	Розподілені	На змішування суміші та миття обладнання
6	Опалення цехів	Постійні	Рівномірно на весь обсяг	Розподілені	Невід’ємна частина виробничого процесу
7	Оренда приміщень	Постійні	Рівномірно на обсяг продукції	Розподілені	Включає склад та цехи
8	Амортизація обладнання	Постійні	За нормами амортизації	Розподілені	Включає бетонозмішувачі, вібропреси
9	Ремонт обладнання	Змінні	Пропорційно використанню обладнання	Розподілені	Витрати на поточний ремонт
10	Матеріали на ремонт	Змінні	Пропорційно кількості ремонтних робіт	Розподілені	Сюди входять фарби, мастила
11	Інструменти та МШП	Постійні	Пропорційно виробничому обсягу	Розподілені	Шліфувальні, різальні інструменти

12	Транспорт внутрішній	Змінні	За обсягом переміщень	Розподілені	Переміщення бетонних сумішей та форм
13	Витрати на охорону	Постійні	Рівномірно	Розподілені	Вартість охорони складу та цехів
14	Канцелярські витрати	Постійні	Пропорційно виробничому обсягу	Розподілені	Ведення документації, первинні документи
15	Втрати сировини під час виробництва	Змінні	Пропорційно фактичним втратам	Розподілені	Включають втрати цементу, щебеню, піску
16	Проби та лабораторні аналізи	Змінні	Пропорційно обсягу суміші	Розподілені	Контроль якості бетонних сумішей
17	Дрібні адміністративні витрати	Постійні	Не розподіляються	Нерозподілені	Не розподіляються
18	Непередбачені витрати	Постійні	Не розподіляються	Нерозподілені	Не розподіляються

Віднесення нерозподілених постійних загальновиробничих витрат до собівартості реалізованої продукції є економічно обґрунтованим, виробнича собівартість продукції не повинна підлягати різким коливанням, а витрати, виходячи з принципу обачності, не занижується, а відображаються в тому періоді, коли вони понесені.

Після розподілу та списання непрямих затрат на рахунку 91 не залишається. Цей рахунок закривається і в балансі не відображається. Таким чином, основним призначенням рахунку 91 є накопичення та розподіл непрямих витрат, типові проводки наведені в табл. 2.6.

Таблиця 2.6

Типові бухгалтерські проведення з обліку загальновиробничих витрат ТОВ «З БЕТОНИ»

№ п/п	Зміст господарської операції	Кореспондуючі рахунки	
		Д-т	К-т
1.	Нараховано амортизацію по основних засобах і нематеріальних активах загальновиробничого призначення	91	13
2.	Віднесено виробничі запаси на загальновиробничі витрати	91	20
3.	Передано в експлуатацію малоцінні та швидкозношувані предмети загальновиробничого призначення	91	22
6.	Списано витрати по відрядженню на загальновиробничі витрати	91	372

9.	Віднесено вартість робіт і послуг підрядників на загальновиробничі витрати	91	63
10.	Проведено нарахування на заробітну плату до фондів соціального спрямування	91	65
11.	Нараховано заробітну плату працівникам загальновиробничого призначення	91	66
12.	Віднесено на загальновиробничі витрати вартість робіт і послуг, виконаних дочірніми підприємствами	91	685
13.	Списано загальновиробничі витрати на:	23	91
	а) виробництво		
	б) собівартість реалізованої продукції	90	91

Після обчислення фактичної виробничої собівартості випущеної продукції складається бухгалтерське проведення з дебету рахунка 26 «Готова продукція» і кредиту рахунка 23 «Виробництво». Цей запис здійснюється в журналі № 5 (кредит рахунка 23).

Виходячи з табл. 2.5 та 2.6 можна зробити висновок, що підприємство ТОВ «З БЕТОНИ» веде облік витрат на виробництво у відповідності з планом рахунків бухгалтерського обліку та інструкцією щодо його застосування.

Отже, правильне відображення господарських операцій є дуже важливим аспектом бухгалтерського обліку, це можливо досягти тільки, якщо бухгалтер користується Інструкцією про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Не вірне відображення на рахунках бухгалтерського обліку витрат на виробництво продукції та її реалізації призводить до не правильних даних у фінансовій звітності. Для правильного визначення залишків того чи іншого об'єкту, кожне підприємство повинно вести аналітичний облік по кожному об'єкту.

На ТОВ «З БЕТОНИ», всі аспекти по обліку витрат на виробництво продукції ведуться згідно з чинним законодавством.

Рахунок 26 «Готова продукція» – рахунок призначено для узагальнення інформації про наявність та рух готової продукції підприємства. До готової продукції належить продукція, обробка якої закінчена та яка пройшла випробування, приймання, укомплектування згідно з умовами договорів із замовниками і відповідає технічним умовам і стандартам. За дебетом рахунку 26

«Готова продукція» відображається надходження готової продукції власного виробництва за фактичною виробничою собівартістю або за нормативною вартістю. Собівартість реалізованої готової продукції визначається за методами оцінки вибуття запасів. Аналітичний облік готової продукції ведеться за видами готової продукції.

Типові бухгалтерські проведення з обліку готової продукції ТОВ «З БЕТОНИ» наведено в табл. 2.7.

Таблиця 2.7

**Типові бухгалтерські проведення з обліку готової продукції
ТОВ «З БЕТОНИ»**

№	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит
1	Оприбутковано готову продукцію цеху	26	23
2	Відображено готову продукцію після завершення замовлення	26	23
3	Переведено готову продукцію з допоміжного виробництва	26	23
4	Отримано готову продукцію від стороннього постачальника	26	202
5	Коригування залишків готової продукції за результатами інвентаризації	26	947
6	Списано браковану готову продукцію на втрати	947	26
7	Відображено внутрішнє переміщення продукції між цехами	26	26
8	Відпущено готову продукцію на реалізацію	90	26
9	Переведено готову продукцію для внутрішнього споживання підприємства	23	26
10	Оприбутковано готову продукцію після випробувань	26	23
11	Списано готову продукцію за результатами списання зіпсованих матеріалів	947	26
12	Переведено продукцію з незавершеного виробництва	26	23
13	Відображено повернуту продукцію від замовника	26	90
14	Коригування вартості готової продукції за результатами переоцінки	26	13

Таким чином, облік витрат на виробництво продукції є ключовим елементом управлінського та бухгалтерського контролю на підприємстві. Він дозволяє відстежувати використання матеріалів, робочої сили та непрямих витрат. Правильне ведення обліку забезпечує формування достовірної собівартості продукції. Використання рахунка 23 «Виробництво» дає змогу узагальнити інформацію про всі прямі та розподілені витрати. Аналітичний облік дозволяє деталізувати витрати за видами продукції, підрозділами та центрами відповідальності. Це сприяє виявленню перевитрат та резервів економії.

Загальновиробничі витрати обліковуються на рахунку 91 і розподіляються на конкретні об'єкти виробництва. Підхід до розподілу витрат включає врахування змінних і постійних елементів. Частина витрат може залишатися нерозподіленою до кінця періоду, що є економічно обґрунтованим. Відображення витрат від браку та списання матеріалів забезпечує точність собівартості. Амортизація обладнання та витрати на утримання цехів включаються до загальновиробничих витрат. Нарахування заробітної плати та соціальних внесків автоматично враховується в обліку. Списання виробничих витрат на готову продукцію відбувається через рахунки 26 та 90. Правильне ведення господарських операцій забезпечує достовірність фінансової звітності. На ТОВ «З БЕТОНИ» всі процедури обліку витрат здійснюються відповідно до чинного законодавства та плану рахунків бухгалтерського обліку.

2.3. Калькулювання собівартості продукції в умовах цифровізації облікових робіт

Цифровізація бухгалтерського обліку суттєво трансформує процес калькулювання собівартості продукції. Використання автоматизованого робочого місця бухгалтера забезпечує оперативність обробки інформації. Дані первинних документів вводяться до системи в режимі реального часу. Це дозволяє мінімізувати помилки ручного обліку. Внаслідок цього підвищується точність визначення виробничої собівартості.

Основні етапи калькулювання в умовах АРМ наведено в табл. 2.8.

Таблиця 2.8

Основні етапи калькулювання в умовах АРМ для ТОВ «З БЕТОНИ»

№	Етап калькулювання	Зміст процесу в АРМ	Результат
1	Введення первинних даних	Автоматичне внесення накладних, табелів, актів	Формування бази витрат
2	Групування витрат	Класифікація за статтями калькуляції	Структуровані дані
3	Розподіл непрямих витрат	Автоматичний алгоритм розподілу	Коректний розподіл ЗВВ
4	Формування калькуляції	Програма розраховує собівартість	Фактична собівартість
5	Аналітична обробка	Побудова звітів та діаграм	Можливість аналізу

Автоматизація калькулювання забезпечує оперативність розрахунків. Вона підвищує достовірність облікових даних. Скорочується час обробки інформації. Зменшується ризик арифметичних помилок. Система дозволяє швидко аналізувати відхилення від планових показників. Керівництво отримує актуальну інформацію для прийняття рішень. Отже, цифровізація підвищує ефективність управління витратами.

Реалізація нормативного методу наведено в табл. 2.9.

Таблиця 2.9

Реалізація нормативного методу для ТОВ «З БЕТОНИ»

№	Показник	Автоматизована функція	Результат
1	Норми матеріалів	Збереження у довідниках	Швидкий розрахунок
2	Норми часу	Автоматичний облік	Контроль продуктивності
3	Фактичні витрати	Онлайн-введення	Порівняння з нормою
4	Відхилення	Автоматичний розрахунок	Аналіз причин
5	Звіти	Генерація звітності	Управлінські рішення

Нормативний метод на ТОВ «З БЕТОНИ» застосовується для обліку витрат і калькулювання собівартості стандартної та серійної продукції, зокрема бетонних сумішей, фундаментних елементів і типових залізобетонних виробів. На підприємстві встановлюються норми витрат матеріалів, праці та енергії, які використовуються для планування собівартості. Фактичні витрати порівнюються з нормативними, а відхилення фіксуються та аналізуються з метою виявлення причин перевитрат або економії. Це дозволяє забезпечити контроль за використанням ресурсів і підвищити ефективність виробництва.

Етапи попроцесного калькулювання наведено в табл. 2.10.

Таблиця 2.10

Етапи попроцесного калькулювання для ТОВ «З БЕТОНИ»

№	Процес	Облік в АРМ	Результат
1	Підготовка сировини	Автоматичне списання	Витрати за процесом
2	Виробництво	Фіксація затрат	Проміжна собівартість
3	Облік НЗВ	Розрахунок залишків	Коректні дані
4	Узагальнення витрат	Автоматичний розрахунок	Середня собівартість
5	Звітність	Формування звітів	Аналітика

Попроцесний метод на ТОВ «З БЕТОНИ» використовується у виробництві з безперервним технологічним циклом, де продукція проходить послідовні стадії обробки. Він застосовується при виготовленні бетонної суміші та напівфабрикатів, де витрати накопичуються за окремими процесами: підготовка сировини, дозування компонентів, змішування, транспортування та формування виробів. Такий підхід дозволяє визначати собівартість на кожному етапі виробництва, контролювати ефективність роботи дільниць і оперативно реагувати на відхилення у витратах.

Облік за замовленнями наведено в табл. 2.11.

Таблиця 2.11

Облік за замовленнями для ТОВ «З БЕТОНИ»

№	Елемент	Облік в системі	Результат
1	Матеріали	Прив'язка до замовлення	Точні витрати
2	Зарплата	Розподіл за кодом замовлення	Контроль витрат
3	ЗВВ	Автоматичний розподіл	Повна собівартість
4	Формування калькуляції	Автоматичний розрахунок	Готовий звіт
5	Аналіз прибутковості	Порівняння доходів і витрат	Оцінка рентабельності

Позамовний метод на ТОВ «З БЕТОНИ» застосовується для обліку витрат при виготовленні індивідуальних або нестандартних виробів за конкретними замовленнями клієнтів. До таких виробів належать мостові конструкції, спеціальні залізобетонні балки, нестандартні плити та інші будівельні елементи, що виготовляються за індивідуальними технічними вимогами. У цьому випадку всі витрати обліковуються окремо за кожним замовленням, що дозволяє точно визначити їх собівартість і оцінити прибутковість виконання кожного проєкту.

Розподіл непрямих витрат є складним етапом калькулювання. У цифровому середовищі цей процес автоматизується. Програма використовує задану базу розподілу. Результати розраховуються миттєво. Це підвищує об'єктивність калькуляції.

Алгоритм розподілу непрямих витрат наведено в табл. 2.12.

Таблиця 2.12

Алгоритм розподілу непрямих витрат для ТОВ «З БЕТОНИ»

№	База розподілу	Механізм в АРМ	Результат
1	Основна зарплата	Автоматичний коефіцієнт	Розподілені ЗВВ
2	Машино-години	Розрахунок частки	Точність
3	Обсяг продукції	Пропорційний розподіл	Коректна калькуляція
4	Планова потужність	Автоматичний розрахунок	Виявлення нерозподілених витрат
5	Формування звіту	Генерація довідки	Аналітика

Автоматизований розподіл підвищує точність калькуляції. Він зменшує суб'єктивний вплив бухгалтера. Система дозволяє змінювати базу розподілу. Забезпечується прозорість формування собівартості. Виявляються нерозподілені витрати. Підвищується якість фінансової інформації. Таким чином, цифровізація оптимізує процес розподілу витрат.

Цифрові технології розширюють аналітичні можливості бухгалтерського обліку. Система формує різноманітні звіти щодо структури витрат. Користувач може аналізувати дані в різних розрізах. Інформація доступна в режимі реального часу. Це сприяє оперативному управлінню витратами.

Аналітичні можливості АРМ у калькулюванні наведено в табл. 2.13.

Таблиця 2.13

**Аналітичні можливості АРМ у калькулюванні для
ТОВ «З БЕТОНИ»**

№	Інструмент	Можливість	Ефект
1	Звіти за статтями	Деталізація витрат	Контроль структури
2	Порівняння план/факт	Аналіз відхилень	Виявлення резервів
3	Динамічний аналіз	Оцінка змін	Прогнозування
4	Графічна візуалізація	Побудова діаграм	Наглядність
5	Експорт даних	Передача керівництву	Прийняття рішень

Аналітичні можливості автоматизованих систем значно підвищують якість управління витратами. Користувач отримує структуровану інформацію. Система дозволяє швидко оцінювати ефективність виробництва. Виявляються фактори зміни собівартості. Забезпечується оперативність реагування на відхилення. Підвищується обґрунтованість управлінських рішень. Отже, цифровізація

калькулювання є важливим чинником підвищення конкурентоспроможності підприємства.

Калькулювання собівартості продукції є важливою складовою управлінського та бухгалтерського обліку на виробничих підприємствах. Для ТОВ «З БЕТОНИ» точне визначення витрат на виготовлення бетонних виробів дозволяє ефективно планувати ресурси та контролювати їх використання. Особливу увагу приділяють виробам високої матеріаломісткості, таким як фундаментні стакани. Використання даних про прямі та непрямі витрати забезпечує повну картину формування собівартості продукції. В умовах автоматизації облікових робіт процес калькулювання стає швидким і точним. Система дозволяє оперативно виявляти відхилення від планових норм і контролювати перевитрати. Це сприяє підвищенню ефективності виробництва та економії ресурсів підприємства.

Таким чином, цифровізація облікових робіт істотно трансформує процес калькулювання собівартості продукції. Використання автоматизованих робочих місць бухгалтера забезпечує оперативність обробки первинної інформації. Система дозволяє автоматично групувати витрати за економічними елементами та статтями калькуляції. Значно спрощується процес розподілу загальновиробничих витрат між об'єктами обліку. Мінімізується вплив людського фактора на результати розрахунків. Зменшується ризик арифметичних і методичних помилок. Підприємство отримує можливість швидко формувати фактичну виробничу собівартість. Одночасно забезпечується порівняння планових і фактичних показників. Автоматизована система сприяє своєчасному виявленню відхилень і перевитрат ресурсів. Підвищується прозорість формування фінансових результатів діяльності. Керівництво отримує аналітичну інформацію для прийняття управлінських рішень. Цифрові технології дозволяють інтегрувати облік витрат з іншими підсистемами управління підприємством. Це створює умови для підвищення ефективності використання ресурсів. Отже, цифровізація калькулювання собівартості є важливим напрямом удосконалення сучасної системи виробничого обліку.

РОЗДІЛ 3

Аналіз витрат і калькулювання собівартості продукції

3.1. Аналіз структури та динаміки витрат на виробництво

Аналіз витрат на виробництво є важливим етапом оцінки фінансово-господарської діяльності підприємства. Дослідження динаміки витрат дозволяє визначити тенденції їх зміни протягом кількох років. Особливу увагу приділяють абсолютним і відносним відхиленням, які відображають інтенсивність зростання або зменшення витрат. Такий аналіз дає можливість оцінити ефективність використання ресурсів та визначити фактори впливу на формування собівартості продукції. Отримані результати є основою для прийняття управлінських рішень щодо оптимізації витрат.

Динаміка витрат на виробництво за елементами ТОВ «З БЕТОНИ» за 2023-2025 роки наведена в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Динаміка витрат на виробництво за елементами ТОВ «З БЕТОНИ»
за 2023-2025 роки

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
	2023	2024	2025	2024-2023	2025-2024	2024-2023	2025-2024
Матеріальні витрати	32039	47112	51936	15073	4824	47,05	10,24
Витрати на оплату праці	12659	20336	25648	7677	5312	60,64	26,12
Відрахування на соціальні заходи	2746	4316	5412	1570	1096	57,17	25,39
Амортизація	1272	1185	1148	-87	-37	-6,84	-3,12
Інші операційні витрати	13832	17903	18615	4071	712	29,43	3,98
Разом	62548	90852	102759	28304	11907	45,25	13,11

Протягом 2023–2025 років спостерігається загальна тенденція до зростання витрат на виробництво. Найбільшу частку у структурі займають матеріальні витрати, які у 2024 році зросли на 47,05 %, а у 2025 році – ще на 10,24 %. Значне збільшення також відбулося за витратами на оплату праці та відповідними соціальними відрахуваннями, що свідчить про підвищення рівня

заробітної плати або розширення обсягів виробництва. Амортизаційні відрахування мають тенденцію до зменшення, що може бути пов'язано зі зносом основних засобів або відсутністю суттєвих інвестицій у нове обладнання. Інші операційні витрати також зростали, однак темпи їх приросту у 2025 році значно уповільнилися. Загальна сума витрат у 2024 році збільшилась на 45,25 %, а у 2025 році – на 13,11 %, що свідчить про стабілізацію темпів зростання. Таким чином, підприємству доцільно посилити контроль за матеріальними та трудовими витратами з метою підвищення ефективності виробництва та зниження собівартості продукції.

Матеріальні витрати є основною складовою виробничої собівартості продукції ТОВ «З БЕТОНИ». Їх аналіз дозволяє оцінити рівень використання сировини та допоміжних ресурсів у виробничому процесі. Дослідження динаміки за 2023–2025 роки дає можливість виявити тенденції зміни вартості основних матеріалів. Динаміка матеріальних витрат ТОВ «З БЕТОНИ» за 2023–2025 роки наведена в табл. 3.2.

Таблиця 3.2

Динаміка матеріальних витрат ТОВ «З БЕТОНИ» за 2023-2025 роки

Показник	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
	2023	2024	2025	2024-2023	2025-2024	2024-2023	2025-2024
Цемент	6119	9008	10039	2888	1031	47,20	11,45
Пісок	5927	8687	9691	2760	1004	46,57	11,55
Щебінь	5511	8165	9001	2654	836	48,16	10,24
Арматура	4229	6176	7385	1947	1209	46,04	19,57
Пластифікатори	3652	4975	5287	1323	312	36,21	6,27
Допоміжні матеріали	2018	2945	3121	926	177	45,88	6,01
Паливо	1634	2455	2571	821	116	50,22	4,74
Запасні частини	1378	1965	2161	587	196	42,60	9,98
МШП	1570	2737	2680	1167	-57	74,35	-2,09
Разом	32039	47112	51936	15073	4824	47,05	10,24

За період 2023-2025 років загальні матеріальні витрати ТОВ «З БЕТОНИ» зросли на 15 073 тис. грн у 2024 році та на 4 824 тис. грн у 2025 році. Витрати на цемент збільшилися на 2 888 тис. грн у 2024 році та на 1 031 тис. грн у 2025 році.

Витрати на пісок зросли на 2 760 тис. грн у 2024 році і на 1 004 тис. грн у 2025 році. Щебінь подорожчав на 2 654 тис. грн у 2024 році та на 836 тис. грн у 2025 році. Арматура збільшилася на 1 947 тис. грн у 2024 році та на 1 209 тис. грн у 2025 році. Витрати на пластифікатори зросли на 1 323 тис. грн у 2024 році та на 312 тис. грн у 2025 році. Допоміжні матеріали збільшилися на 926 тис. грн у 2024 році та на 177 тис. грн у 2025 році. Паливо зросло на 821 тис. грн у 2024 році та на 116 тис. грн у 2025 році. Запасні частини подорожчали на 587 тис. грн у 2024 році та на 196 тис. грн у 2025 році. Витрати на МШП збільшилися на 1 167 тис. грн у 2024 році, але зменшилися на 57 тис. грн у 2025 році. Загалом витрати на матеріали зросли на 47,05 % у 2024 році та на 10,24 % у 2025 році. Це свідчить про стабільне збільшення витрат у 2024 році та більш помірне зростання у 2025 році.

Структура матеріальних витрат ТОВ «З БЕТОНИ» за 2023–2025 роки наведена на рис. 3.1.

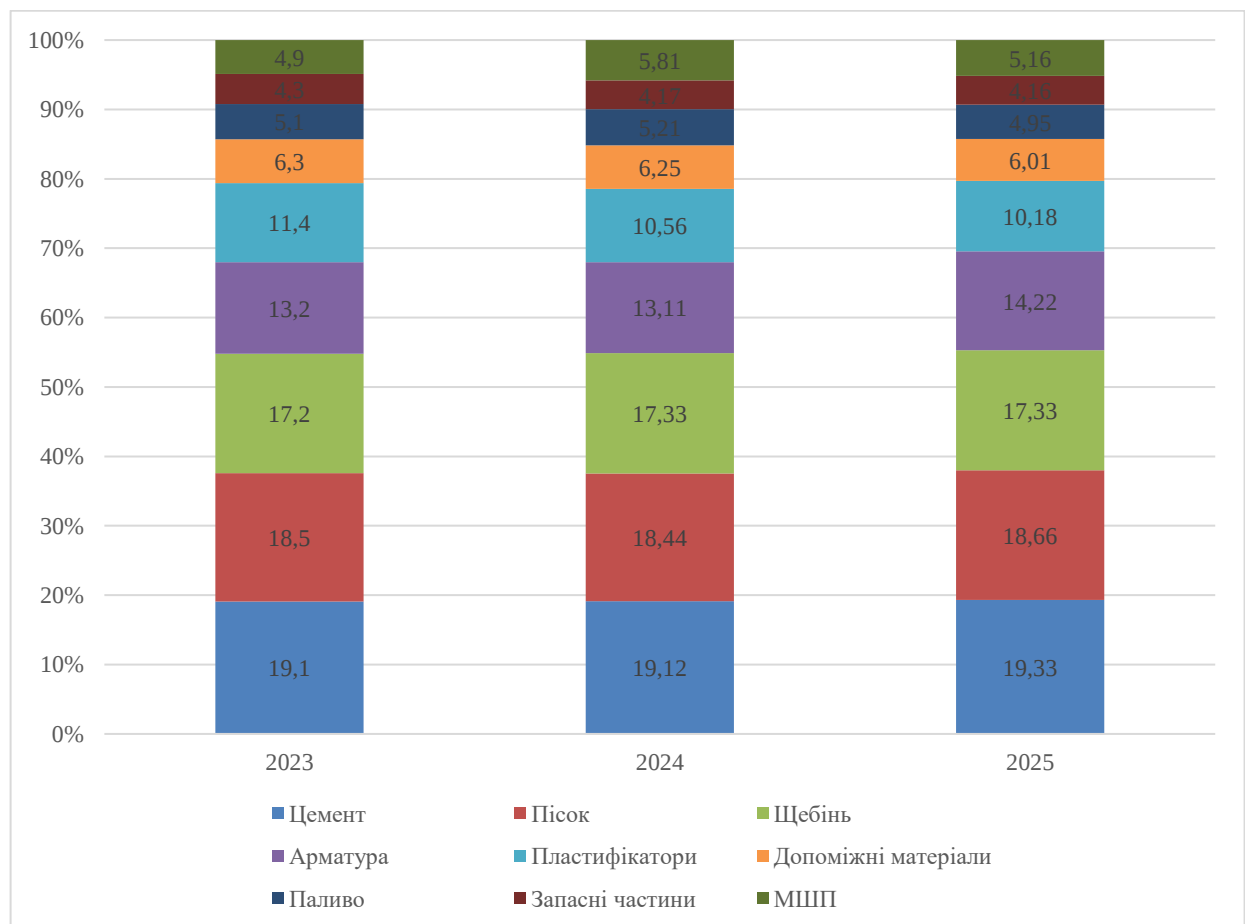

Рис. 3.1. Структура матеріальних витрат ТОВ «З БЕТОНИ» за 2023-2025 роки

Протягом 2023-2025 років структура матеріальних витрат ТОВ «З БЕТОНИ» за основними статтями залишалася відносно стабільною. Питома вага цементу зросла з 19,1 % у 2023 році до 19,33 % у 2025 році. Пісок збільшився незначно – з 18,5 % до 18,66 %. Щебінь залишився на рівні 17,2–17,33 %. Арматура збільшила питомі показники з 13,2 % до 14,22 %, що свідчить про більшу потребу у цьому матеріалі у 2025 році. Пластифікатори зменшилися з 11,4 % до 10,18 %. Допоміжні матеріали скоротилися з 6,3 % до 6,01 %. Паливо трохи знизилося з 5,1 % до 4,95 %. Запасні частини практично не змінилися – з 4,3 % до 4,16 %. МШП спочатку зросли з 4,9 % до 5,81 %, а потім зменшилися до 5,16 %. Загалом структура витрат на матеріали залишалася стабільною, зі зміщенням на користь арматури та цементу.

Витрати на оплату праці є однією з ключових складових виробничих витрат підприємства ТОВ «З БЕТОНИ». Аналіз динаміки цих витрат дозволяє оцінити ефективність управління персоналом та визначити тенденції зростання або зменшення фонду оплати праці. Вивчення абсолютних і відносних відхилень дає змогу ідентифікувати статті витрат, які найбільше впливають на собівартість продукції. Динаміка витрат на оплату праці ТОВ «З БЕТОНИ» за 2023-2025 роки наведена в табл. 3.3.

Таблиця 3.3

**Динаміка витрат на оплату праці ТОВ «З БЕТОНИ»
за 2023-2025 роки**

Показник	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
	2023	2024	2025	2024-2023	2025-2024	2024-2023	2025-2024
Основна зарплата	7512	11106	13516	3594	2410	47,84	21,70
Додаткова зарплата	2613	4814	6212	2201	1398	84,23	29,04
Премії	1114	1416	1826	302	410	27,11	28,95
Оплата простоїв	512	844	911	332	67	64,84	7,94
Відпускні	626	926	1126	300	201	47,84	21,70
Оплата понаднормових	282	1231	2057	949	826	336,35	67,14
Соцвнески	2746	4316	5412	1570	1096	57,17	25,39
Разом	15405	24652	31060	9247	6408	60,03	25,99

Протягом 2023–2025 років загальні витрати на оплату праці зросли на 9 247 тис. грн у 2024 році та на 6 408 тис. грн у 2025 році. Основна зарплата збільшилася на 3 594 тис. грн у 2024 році та на 2 410 тис. грн у 2025 році. Додаткова зарплата зросла на 2 201 тис. грн у 2024 році і на 1 398 тис. грн у 2025 році. Премії збільшилися на 302 тис. грн у 2024 році та на 410 тис. грн у 2025 році. Оплата простоїв зросла на 332 тис. грн у 2024 році та на 67 тис. грн у 2025 році. Витрати на відпускні збільшилися на 300 тис. грн у 2024 році та на 201 тис. грн у 2025 році. Оплата понаднормових робіт зросла на 949 тис. грн у 2024 році та на 826 тис. грн у 2025 році. Соціальні внески збільшилися на 1 570 тис. грн у 2024 році та на 1 096 тис. грн у 2025 році. Загальні витрати на оплату праці зросли на 60,03 % у 2024 році та на 25,99 % у 2025 році. Це свідчить про активне зростання фонду оплати праці в 2024 році та більш помірне збільшення у 2025 році.

Структура витрат на оплату праці ТОВ «З БЕТОНИ» за 2023-2025 роки наведена на рис. 3.2.

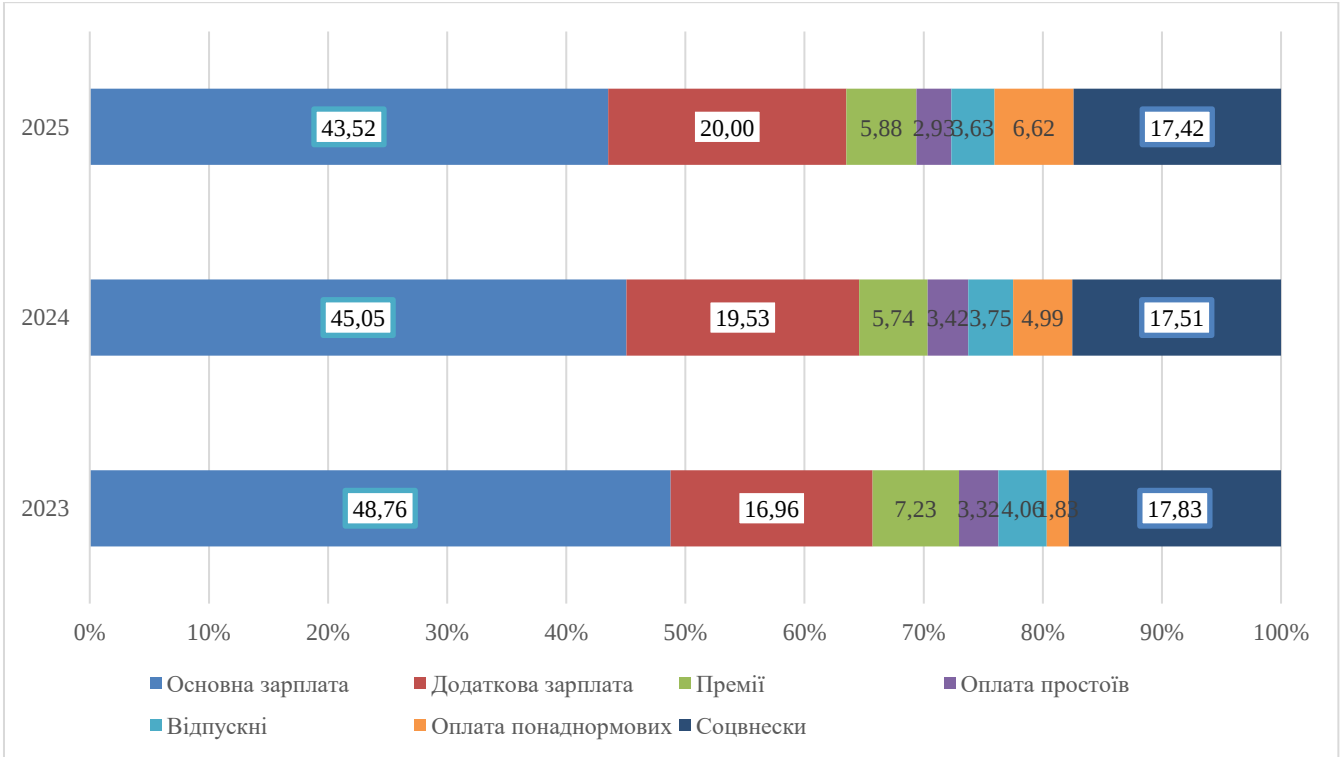

Рис. 3.2. Структура витрат на оплату праці ТОВ «З БЕТОНИ» за 2023-2025 роки

Протягом 2023–2025 років структура витрат на оплату праці ТОВ «З БЕТОНИ» за основними статтями зазнала певних змін. Питома вага основної зарплати зменшилася з 48,76 % у 2023 році до 43,52 % у 2025 році. Додаткова зарплата зросла з 16,96 % до 20,00 %, що свідчить про збільшення мотиваційних виплат працівникам. Премії знизилися з 7,23 % до 5,88 %. Оплата простоїв дещо зменшилася з 3,32 % до 2,93 %. Відпускні знизилися з 4,06 % до 3,63 %. Оплата понаднормових робіт зросла значно з 1,83 % до 6,62 %, що свідчить про збільшення обсягів додаткової роботи. Соціальні внески залишилися майже на стабільному рівні – з 17,83 % до 17,42 %. Загалом спостерігається тенденція до зростання додаткових та понаднормових виплат, при одночасному зменшенні питомої ваги основної зарплати та премій.

Аналіз собівартості за видами продукції ТОВ «З БЕТОНИ» дозволяє оцінити економічну ефективність окремих виробів та визначити напрямки оптимізації виробничих витрат. Динаміка собівартості за три роки дає змогу відстежити темпи зростання витрат на кожний вид продукції. Вивчення абсолютних і відносних відхилень допомагає зрозуміти, які вироби формують найбільший вплив на загальні витрати підприємства. Це сприяє плануванню ресурсів і прийняттю управлінських рішень щодо пріоритетності виробництва. Динаміка собівартості за видами продукції ТОВ «З БЕТОНИ» за 2023–2025 роки наведена в табл. 3.4.

Таблиця 3.4

**Динаміка собівартості за видами продукції ТОВ «З БЕТОНИ»
за 2023–2025 роки**

Показники	Роки			Абсолютне відхилення		Відносне відхилення	
	2023	2024	2025	2024-2023	2025-2024	2024-2023	2025-2024
Фундаментні стакани	10835	16113	19925	5278	3812	48,71	23,66
Колони	9976	14857	18033	4880	3177	48,92	21,38
Балки	9478	14581	17486	5103	2904	53,85	19,92
Головні балки	8060	13057	16380	4998	3323	62,01	25,45
Другорядні балки (прогони)	7583	9840	12527	2256	2687	29,75	27,31
Мостові конструкції	5600	6589	8554	989	1964	17,66	29,81
Плити перекриття багатопорожнисті	2282	2440	3127	157	687	6,90	28,16

Цокольні та стінові панелі	1113	2075	2868	962	793	86,36	38,21
Інша продукція	465	1499	677	1034	-822	222,25	-54,84
Всього	55393	81051	99576	25658	18525	46,32	22,86

За період 2023-2025 років загальна собівартість продукції зросла на 25 658 тис. грн у 2024 році та на 18 525 тис. грн у 2025 році. Фундаментні стакани подорожчали на 5 278 тис. грн у 2024 році та на 3 812 тис. грн у 2025 році. Колони збільшилися на 4 880 тис. грн у 2024 році та на 3 177 тис. грн у 2025 році. Балки зросли на 5 103 тис. грн у 2024 році та на 2 904 тис. грн у 2025 році. Головні балки подорожчали на 4 998 тис. грн у 2024 році та на 3 323 тис. грн у 2025 році. Другорядні балки (прогони) збільшилися на 2 256 тис. грн у 2024 році та на 2 687 тис. грн у 2025 році. Мостові конструкції зросли на 989 тис. грн у 2024 році та на 1 964 тис. грн у 2025 році. Плити перекриття багатопорожнисті подорожчали на 157 тис. грн у 2024 році та на 687 тис. грн у 2025 році. Цокольні та стінові панелі зросли на 962 тис. грн у 2024 році та на 793 тис. грн у 2025 році. Інша продукція збільшилася на 1 034 тис. грн у 2024 році, але зменшилася на 822 тис. грн у 2025 році. Загальна собівартість продукції зросла на 46,32 % у 2024 році та на 22,86 % у 2025 році. Це свідчить про значне підвищення витрат у 2024 році та більш помірне збільшення у 2025 році, при цьому найбільше зростання спостерігалось у продукції з високою трудомісткістю та матеріаломісткістю.

Протягом 2023–2025 років структура собівартості продукції ТОВ «З БЕТОНИ» за видами виробів зазнала деяких змін. Питома вага фундаментних стаканів зросла з 19,56 % у 2023 році до 20,01 % у 2025 році. Колони залишилися майже на стабільному рівні – 18,01 % у 2023 році та 18,11 % у 2025 році. Балки збільшилися з 17,11 % до 17,56 %. Головні балки зросли з 14,55 % до 16,45 %, що свідчить про зростання їх впливу на загальну собівартість. Другорядні балки (прогони) зменшилися з 13,69 % до 12,58 %. Мостові конструкції знизилися з 10,11 % до 8,59 %. Плити перекриття багатопорожнисті зменшилися з 4,12 % до 3,14 %. Цокольні та стінові панелі збільшилися з 2,01 % до 2,88 %. Інша продукція спочатку зросла з 0,84 % до 1,85 %, а потім зменшилася до 0,68 %.

Загалом спостерігається тенденція до зростання питомої ваги основних та головних конструкцій, при одночасному зменшенні ваги допоміжних та інших виробів.

Показники ефективності витрат виробництва дозволяють оцінити, наскільки раціонально використовуються ресурси підприємства та який фінансовий результат отримується від витрат на виробництво продукції. Аналіз таких показників допомагає визначити резерви скорочення витрат і підвищення рентабельності виробництва. Важливо враховувати співвідношення витрат на виробництво та собівартості продукції, а також динаміку рентабельності. Показники ефективності витрат виробництва ТОВ «З БЕТОНИ» за 2023–2025 роки наведені в табл. 3.5.

Таблиця 3.5

**Показники ефективності витрат виробництва ТОВ «З БЕТОНИ»
за 2023-2025 роки**

№	Показник	Формула	2023	2024	2025
1	Витрати на виробництво	Σ витрат на виробництво	62 548	90 852	102 759
2	Собівартість продукції	Σ фактичної собівартості продукції	55 393	81 051	99 576
3	Витрати на виробництво / собівартість	Витрати на виробництво ÷ собівартість × 100	112,9 %	112,0 %	103,2 %
4	Рентабельність виробництва	(Виручка – Собівартість) ÷ Витрати на виробництво × 100	18,5 %	21,0 %	25,3 %

Аналіз показників ефективності витрат виробництва ТОВ «З БЕТОНИ» свідчить про стабільне зростання витрат на виробництво протягом 2023–2025 років. Витрати на виробництво зросли з 62 548 тис. грн у 2023 році до 102 759 тис. грн у 2025 році, що відображає розширення обсягів виробництва. Собівартість продукції також збільшилася з 55 393 тис. грн до 99 576 тис. грн за той же період. Співвідношення витрат на виробництво до собівартості знизилося з 112,9 % до 103,2 %, що свідчить про підвищення ефективності використання ресурсів. Рентабельність виробництва зросла з 18,5 % у 2023 році до 25,3 % у 2025 році, демонструючи покращення прибутковості. Показники підтверджують, що підприємство вміло контролює витрати та оптимізує виробничі процеси. Зростання рентабельності відображає ефективне

використання капіталу та трудових ресурсів. Динаміка витрат і собівартості свідчить про пропорційне збільшення виробничих витрат у порівнянні з обсягом продукції. Це дозволяє планувати подальші інвестиції у виробництво та підвищувати конкурентоспроможність підприємства. Загалом підприємство досягає баланс між витратами та прибутком, що є основою сталого розвитку.

Таким чином, аналіз структури та динаміки витрат на виробництво ТОВ «З БЕТОНИ» дозволяє зробити висновок про стабільне зростання витрат протягом 2023–2025 років. Матеріальні витрати залишаються основною статтею виробничих витрат і зростали пропорційно до обсягів продукції. Витрати на оплату праці та соціальні внески також збільшилися, що свідчить про підвищення заробітної плати та розширення обсягів виробництва. Амортизаційні відрахування мали тенденцію до зменшення, що може вказувати на старіння основних засобів. Інші операційні витрати зросли, проте темпи їх приросту у 2025 році сповільнилися. Динаміка матеріальних витрат показує стабільне збільшення витрат на основні матеріали, особливо цемент та арматуру. Структура матеріальних витрат залишалася відносно стабільною зі зростанням питомої ваги ключових матеріалів. Витрати на оплату праці демонструють збільшення додаткових і понаднормових виплат при зменшенні питомої ваги основної зарплати. Аналіз собівартості за видами продукції свідчить про зростання частки основних та головних конструкцій. Показники ефективності витрат виробництва показують підвищення рентабельності та зниження співвідношення витрат до собівартості. Це свідчить про більш ефективне використання ресурсів і оптимізацію виробничих процесів. Загалом, підприємство досягає балансу між витратами та прибутком, що створює основу для сталого розвитку та підвищення конкурентоспроможності.

3.2. Оцінка собівартості окремих видів продукції

Оцінка системи калькулювання собівартості продукції на ТОВ «З БЕТОНИ» у 2025 році свідчить про високий рівень організації обліку витрат на

виробництво та точного визначення собівартості продукції. Підприємство застосовує різні методи калькулювання залежно від характеру продукції та стадії виробничого циклу. Основна увага приділяється бетонним виробам, залізобетонним конструкціям та сумішам, що є основними напрямками виробництва компанії. Калькулювання здійснюється як за технологічними етапами, так і за центрами витрат, що дозволяє контролювати витрати на кожному виробничому підрозділі. Для більш складних замовлень використовується позамовний метод, що дозволяє враховувати індивідуальні витрати на конкретний проект. Це забезпечує точне відображення фактичних витрат та планування фінансових ресурсів підприємства.

У цехах виробництва, зокрема бетонозмішувальних та арматурних дільницях, використовується попроцесний метод калькулювання для серійних замовлень. Такий підхід дозволяє визначати собівартість одиниці продукції на кожному етапі технологічного процесу та контролювати використання матеріалів. Завдяки цьому підприємство може виявляти неефективне використання ресурсів та оперативно коригувати технологічні процеси. Крім того, нормативний метод калькулювання застосовується для планування витрат і бюджетування виробництва. Він дозволяє прогнозувати собівартість продукції, виходячи з встановлених норм витрат матеріалів, праці та енергії. Цей метод використовується переважно для типових бетонних сумішей та стандартних залізобетонних виробів.

Система калькулювання на ТОВ «З БЕТОНИ» інтегрована з бухгалтерським обліком і дозволяє автоматично формувати дані для фінансової звітності. Завдяки використанню АРМ і програмного забезпечення облік витрат ведеться у цифровому форматі, що скорочує час на обробку даних і підвищує точність калькуляцій. Всі витрати на матеріали, оплату праці, енергію та амортизацію обладнання відображаються у відповідних центрах відповідальності. Це забезпечує менеджменту підприємства можливість контролювати фінансові показники на рівні цехів, дільниць та окремих

замовлень. Такий підхід дозволяє оцінювати ефективність використання ресурсів та приймати управлінські рішення щодо оптимізації витрат.

У процесі калькулювання використовуються дані про фактичне споживання матеріалів, витрати робочого часу та енергії. Для кожного виду продукції встановлюються норми витрат, що допомагає контролювати перевитрати та знижувати собівартість. Контроль за використанням матеріалів здійснюється як у виробничих цехах, так і на складі сировини. Калькулювання також включає облік витрат при транспортуванні та зберіганні продукції, що дозволяє мінімізувати непродуктивні витрати. Підприємство застосовує стандартизовані форми обліку, що забезпечує уніфікацію даних і легкість їх аналізу.

Методи калькулювання використовуються не лише для виробничих цехів, а й для допоміжних підрозділів та адміністративного персоналу. Витрати на управління, логістику, лабораторний контроль та технічне обслуговування обладнання враховуються у відповідних центрах витрат. Це дозволяє точно визначати собівартість продукції та оцінювати ефективність роботи кожного підрозділу. Система обліку витрат охоплює всі етапи виробництва, від підготовки матеріалів до відвантаження готової продукції замовникам.

Калькулювання за центрами витрат дозволяє порівнювати ефективність різних ділянок та цехів, виявляти зони перевитрат і резерви економії. Кожен центр відповідальності має свій обліковий рахунок і встановлені нормативи витрат. Це забезпечує прозорість у розподілі витрат і дозволяє менеджерам приймати обґрунтовані рішення щодо оптимізації виробничих процесів. Завдяки цьому підвищується точність розрахунку собівартості та ефективність фінансового планування.

Позамовний метод калькулювання застосовується для індивідуальних або нестандартних замовлень, таких як спеціальні залізобетонні конструкції для будівельних проектів. У цьому випадку собівартість визначається для конкретного замовлення з урахуванням усіх матеріальних, трудових та

енергетичних витрат. Такий підхід дозволяє точно оцінити фінансову ефективність нестандартних виробів і уникнути збиткових замовлень.

Нормативний метод калькулювання забезпечує планування витрат на майбутні періоди та бюджетування виробництва. Він використовується для типових бетонних сумішей і стандартних залізобетонних виробів. За допомогою цього методу керівництво підприємства може прогнозувати собівартість продукції та визначати обсяги закупівель сировини.

Отже, система калькулювання собівартості продукції на ТОВ «З БЕТОНИ» у 2025 році є комплексною та адаптованою до специфіки виробництва. Вона охоплює всі види продукції, враховує витрати на матеріали, працю, енергію, логістику та управління. Використання різних методів калькулювання забезпечує точне визначення собівартості та контроль ефективності ресурсів. Це дозволяє підприємству підтримувати конкурентоспроможність, підвищувати прибутковість та забезпечувати фінансову стабільність. Система обліку витрат сприяє оптимізації процесів і формує надійну основу для стратегічного планування розвитку компанії.

Калькулювання собівартості фундаментних стаканів для ТОВ «З БЕТОНИ» наведено в табл. 3.6.

Таблиця 3.6

**Калькулювання собівартості фундаментних стаканів
у ТОВ «З БЕТОНИ»**

№	Стаття витрат	Одиниця виміру	Кількість на 1 шт.	Ціна за одиницю (грн)	Сума витрат (грн)	Примітка
1	Цемент	кг	25	7,50	187,50	Міцність бетонної суміші М300
2	Пісок	кг	40	2,50	100,00	Промитий будівельний пісок
3	Щебінь	кг	60	3,50	210,00	Фракція 5–20 мм
4	Вода	л	15	0,10	1,50	Для приготування суміші
5	Пластифікатор	л	0,5	50,00	25,00	Поліпшення технологічних властивостей

6	Форми (амортизація)	шт	1	20,00	20,00	Амортизація форм на 1 виріб
7	Заробітна плата робітників	год	0,5	200,00	100,00	Виготовлення та обслуговування форм
8	Електроенергія	кВт·год	2	5,00	10,00	Для змішувача і вібропреса
9	Загальновиробничі витрати	% від прямої собівартості	15%	-	95,48	Розподіл ЗВВ на матеріали та зарплату
Разом собівартість 1 шт.					749,48	

Собівартість фундаментних стаканів формується з урахуванням матеріалів, праці та загальновиробничих витрат. Автоматизація розрахунків дозволяє зменшити ризик помилок. Калькуляція дає змогу контролювати використання ресурсів. Отримані дані забезпечують управлінські рішення щодо ціноутворення. Таким чином, точне калькулювання підвищує ефективність діяльності підприємства.

Калькулювання собівартості колон є важливою частиною обліку виробничих витрат на підприємстві ТОВ «З БЕТОНИ». Точний розрахунок витрат дозволяє визначити фактичну вартість одиниці продукції та планувати ресурси. До складу собівартості включають прямі матеріальні витрати, оплату праці, енергію та загальновиробничі витрати. Такі дані необхідні для управлінського контролю і прийняття ефективних рішень.

Калькулювання собівартості колон у ТОВ «З БЕТОНИ» наведено в табл. 3.7.

Таблиця 3.7

Калькулювання собівартості колон у ТОВ «З БЕТОНИ»

№	Стаття витрат	Одиниця виміру	Кількість на 1 шт.	Ціна за одиницю (грн)	Сума витрат (грн)	Примітка
1	Цемент	кг	40	7,50	300,00	Міцність бетонної суміші М350
2	Пісок	кг	60	2,50	150,00	Промитий будівельний пісок
3	Щебінь	кг	90	3,50	315,00	Фракція 5–20 мм

4	Вода	л	20	0,10	2,00	Для приготування суміші
5	Пластифікатор	л	0,7	50,00	35,00	Поліпшення технологічних властивостей
6	Форми (амортизація)	шт	1	30,00	30,00	Амортизація форм на 1 виріб
7	Заробітна плата робітників	год	0,8	200,00	160,00	Виготовлення та обслуговування форм
8	Електроенергія	кВт·год	3	5,00	15,00	Для змішувача і вібропреса
9	Загальновиробничі витрати	% від прямої собівартості	15%	-	121,20	Розподіл ЗВВ на матеріали та зарплату
Разом собівартість 1 шт.					1 128,20	

Собівартість колон формується з урахуванням матеріалів, праці та загальновиробничих витрат. Амортизація форм і обладнання включається для повного відображення виробничих витрат. Загальновиробничі витрати розподіляються пропорційно обсягу продукції. Вартість прямих матеріалів та робочої сили враховується на основі фактичних витрат. Калькулювання дозволяє визначити економічну ефективність виробництва кожного виробу. Дані забезпечують основу для ціноутворення і планування прибутку. Таким чином, точне визначення собівартості колон сприяє підвищенню ефективності діяльності підприємства.

Калькулювання собівартості балок дозволяє визначити точну вартість одиниці продукції для ТОВ «З БЕТОНИ». Включення всіх витрат забезпечує об'єктивну оцінку ресурсів, витрачених на виробництво. До собівартості входять прямі матеріали, робоча сила, енергія та загальновиробничі витрати. Такий підхід дозволяє контролювати ефективність виробничих процесів і приймати управлінські рішення.

Калькулювання собівартості балок у ТОВ «З БЕТОНИ» наведено в табл. 3.8.

Таблиця 3.8

Калькулювання собівартості балок у ТОВ «З БЕТОНИ»

№	Стаття витрат	Одиниця виміру	Кількість на 1 шт.	Ціна за одиницю (грн)	Сума витрат (грн)	Примітка
1	Цемент	кг	50	7,50	375,00	Міцність бетонної суміші М350
2	Пісок	кг	80	2,50	200,00	Промитий будівельний пісок
3	Щебінь	кг	120	3,50	420,00	Фракція 5–20 мм
4	Вода	л	25	0,10	2,50	Для приготування суміші
5	Пластифікатор	л	0,8	50,00	40,00	Поліпшення технологічних властивостей
6	Форми (амортизація)	шт	1	35,00	35,00	Амортизація форм на 1 виріб
7	Заробітна плата робітників	год	1	200,00	200,00	Виготовлення та обслуговування форм
8	Електроенергія	кВт·год	4	5,00	20,00	Для змішувача і вібропреса
9	Загальновиробничі витрати	% від прямої собівартості	15%	-	174,75	Розподіл ЗВВ на матеріали та зарплату
Разом собівартість 1 шт.					1 467,25	

Собівартість балок формується з урахуванням матеріальних витрат, праці та загальновиробничих витрат. Амортизація форм і обладнання включається для повного відображення витрат. Загальновиробничі витрати розподіляються пропорційно обсягу продукції. Прямі матеріали та робоча сила враховуються на основі фактичних витрат. Калькулювання дозволяє оцінити економічну ефективність виробництва кожного виробу. Дані калькуляції використовуються для ціноутворення та планування прибутку підприємства. Точне визначення собівартості балок сприяє підвищенню ефективності виробничого процесу та управлінського контролю.

Калькулювання собівартості мостових конструкцій є необхідним етапом обліку виробничих витрат на ТОВ «З БЕТОНИ». Воно дозволяє визначити фактичну вартість одиниці виробу та контролювати використання ресурсів. До

собівартості включають матеріальні витрати, оплату праці, енергію та загальновиробничі витрати. Такі дані допомагають керівництву приймати ефективні управлінські рішення та планувати прибуток.

Калькулювання собівартості мостових конструкцій для ТОВ «З БЕТОНИ» наведено в табл. 3.9.

Таблиця 3.9

**Калькулювання собівартості мостових конструкцій
у ТОВ «З БЕТОНИ»**

№	Стаття витрат	Одиниця виміру	Кількість на 1 шт.	Ціна за одиницю (грн)	Сума витрат (грн)	Примітка
1	Цемент	кг	120	7,50	900,00	Міцність бетонної суміші М400
2	Пісок	кг	180	2,50	450,00	Промитий будівельний пісок
3	Щебінь	кг	250	3,50	875,00	Фракція 5–20 мм
4	Вода	л	60	0,10	6,00	Для приготування суміші
5	Пластифікатор	л	2	50,00	100,00	Поліпшення технологічних властивостей
6	Форми (амортизація)	шт	1	100,00	100,00	Амортизація форм на 1 виріб
7	Заробітна плата робітників	год	3	200,00	600,00	Виготовлення та монтаж конструкцій
8	Електроенергія	кВт·год	10	5,00	50,00	Для змішувача, вібропреса та монтажу
9	Загальновиробничі витрати	% від прямої собівартості	15%	-	438,15	Розподіл ЗВВ на матеріали та зарплату
Разом собівартість 1 шт.					3 519,15	

Собівартість мостових конструкцій формується з урахуванням всіх витрат на виробництво. Прямі матеріали та заробітна плата враховуються на основі фактичного використання ресурсів. Загальновиробничі витрати розподіляються пропорційно виробничому обсягу. Амортизація форм і обладнання включається для повного відображення витрат. Калькулювання дозволяє оцінити економічну

ефективність виробництва кожної конструкції. Дані використовуються для ціноутворення та планування фінансових результатів підприємства. Точне визначення собівартості сприяє підвищенню ефективності виробничого процесу та контролю за витратами.

Система калькулювання собівартості за технологічними етапами дозволяє оцінити витрати на кожну стадію виробничого процесу. Це дає можливість контролювати ефективність використання ресурсів на окремих етапах. Такий підхід дозволяє своєчасно виявляти перевитрати і оперативно коригувати виробничі процеси. Він також допомагає планувати закупівлі матеріалів та розподіл робочої сили. Аналіз витрат за етапами виробництва забезпечує більш точне формування собівартості продукції.

Калькулювання собівартості за технологічними етапами виробництва ТОВ «З БЕТОНИ» у 2025 р. наведено в табл. 3.10.

Таблиця 3.10

**Калькулювання собівартості за технологічними етапами
виробництва ТОВ «З БЕТОНИ» у 2025 р.**

№	Етап виробництва	Сума витрат, тис. грн.	Примітка
1	Підготовка матеріалів	15 236	Витрати на прийом та підготовку сировини
2	Заміс бетону	18 502	Основні матеріальні витрати та електроенергія
3	Формування виробів	21 318	Витрати на обладнання та оплату праці
4	Випікання та твердіння	16 947	Амортизація печей та витрати енергії
5	Контроль якості	7 850	Лабораторні дослідження та випробування
6	Пакування і зберігання	12 906	Витрати на тари та склади
7	Транспортні операції на території	9 000	Внутрішнє переміщення виробів
8	Інші витрати	1 000	Дрібні матеріали та МШП
Разом		102 759	

Аналіз витрат за технологічними етапами показує, що найбільші витрати припадають на формування виробів, заміс бетону та випікання. Це обумовлено високим споживанням матеріалів і енергії на цих етапах. Витрати на підготовку матеріалів та пакування є помірними, що свідчить про ефективну організацію

цих процесів. Контроль якості забезпечує безпеку продукції, але не є значним за вартістю. Інші витрати, включаючи МШП, складають мінімальну частку собівартості. Такий підхід дозволяє керівництву виявляти резерви економії та підвищувати ефективність виробництва.

Калькулювання за центрами витрат дозволяє визначити вклад кожного цеху чи дільниці у загальну собівартість продукції. Це сприяє контролю ефективності роботи структурних підрозділів. Метод допомагає аналізувати трудовитрати, матеріальні та енергетичні ресурси окремих цехів. Виявлення перевитрат у конкретних дільницях дозволяє приймати управлінські рішення для оптимізації. Такий аналіз також підвищує прозорість фінансової звітності.

Калькулювання собівартості за центрами витрат ТОВ «З БЕТОНИ» у 2025 р. наведено в табл. 3.11.

Таблиця 3.11

**Калькулювання собівартості за центрами витрат ТОВ «З БЕТОНИ»
у 2025 р.**

№	Центр витрат	Сума витрат, тис. грн	Примітка
1	Цех підготовки матеріалів	15 236	Закупівля, сортування, зберігання
2	Бетонний цех	18 502	Витрати на заміс і обслуговування обладнання
3	Цех формування	21 318	Робоча сила та обладнання для форм
4	Цех твердіння	16 947	Енергетичні витрати та амортизація
5	Лабораторія	7 850	Контроль якості продукції
6	Цех пакування	12 906	Тари, пакувальні матеріали
7	Внутрішній транспорт	9 000	Переміщення виробів на території
8	Інші витрати	1 000	МШП та дрібні витрати
Разом		102 759	

Аналіз за центрами витрат свідчить, що основна частка собівартості зосереджена у бетонному цеху та цеху формування. Лабораторія та цех пакування мають відносно невеликі витрати, що підтверджує економічну ефективність цих підрозділів. Центр твердіння показує помірні витрати на енергію та амортизацію обладнання. Інші витрати та внутрішній транспорт незначні. Калькулювання за центрами дозволяє виявляти неефективні ділянки і

оптимізувати витрати. Такий підхід сприяє прийняттю управлінських рішень щодо скорочення перевитрат.

Калькулювання за стадіями циклу виробництва дозволяє відстежити витрати від початкової підготовки до завершального етапу виготовлення продукції. Такий метод забезпечує контроль над витратами на кожному етапі циклу. Він допомагає планувати матеріальні ресурси та розподіл робочого часу. Аналіз витрат на різних стадіях дає змогу оцінити ефективність технологічних процесів. Цей підхід сприяє підвищенню рентабельності виробництва.

Калькулювання собівартості за стадіями циклу виробництва ТОВ «З БЕТОНИ» у 2025 р. наведено в табл. 3.12.

Таблиця 3.12

**Калькулювання собівартості за стадіями циклу виробництва
ТОВ «З БЕТОНИ» у 2025 р.**

№	Стадія циклу	Сума витрат, тис. грн	Примітка
1	Підготовка сировини	15 236	Приймання та сортування матеріалів
2	Виробничий процес	56 767	Заміс, формування, твердіння
3	Контроль якості	7 850	Лабораторні випробування
4	Завершальні операції	22 906	Пакування, складування, внутрішній транспорт
Разом		102 759	

Витрати найбільше сконцентровані у виробничому процесі, що включає заміс, формування і твердіння. Підготовка сировини займає меншу частку, що свідчить про оптимізацію цього етапу. Контроль якості незначний за вартістю, але важливий для безпеки продукції. Завершальні операції включають пакування та внутрішній транспорт і мають помірні витрати. Такий підхід дозволяє аналізувати ефективність кожної стадії виробництва. Використання даних методів сприяє плануванню та скороченню непродуктивних витрат.

Метод калькулювання визначає спосіб розподілу витрат на виробництво продукції. Використання нормативного, попроцесного та позамовного методів дозволяє підприємству адаптувати систему калькулювання до конкретних виробничих умов. Нормативний метод допомагає планувати витрати на основі

норм споживання ресурсів. Попроцесний метод застосовується для серійного виробництва, де визначаються витрати на певний процес. Позамовний метод дозволяє визначати собівартість для індивідуальних замовлень. Аналіз витрат за методами калькулювання забезпечує точність формування собівартості та ефективність управління.

Калькулювання собівартості за методом ТОВ «З БЕТОНИ» у 2025 р. наведено в табл. 3.13.

Таблиця 3.13

Калькулювання собівартості за методом ТОВ «З БЕТОНИ» у 2025 р.

№	Метод калькулювання	Сума витрат, тис. грн.	Примітка
1	Нормативний метод	38 502	Витрати за нормами матеріалів та праці
2	Попроцесний метод	52 317	Витрати на технологічні процеси серійного виробництва
3	Позамовний метод	11 940	Витрати на індивідуальні замовлення та додаткові послуги
Разом		102 759	

Нормативний метод дозволяє планувати витрати на основі стандартів, що забезпечує стабільність собівартості. Попроцесний метод концентрує витрати на серійних процесах, забезпечуючи контроль і точність калькуляції. Позамовний метод враховує індивідуальні замовлення та дозволяє визначити реальні витрати на нестандартну продукцію. Розподіл витрат за методами показує, що основна частка припадає на серійне виробництво. Такий підхід дозволяє оптимізувати витрати та підвищити ефективність управління. Використання всіх трьох методів забезпечує комплексну оцінку собівартості продукції ТОВ «З БЕТОНИ».

Таким чином, аналіз системи калькулювання собівартості продукції ТОВ «З БЕТОНИ» за 2025 рік дозволяє оцінити розподіл витрат за технологічними етапами, центрами витрат, стадіями циклу виробництва та методами калькулювання. Найбільші витрати сконцентровані на замісі бетону, формуванні виробів та серійному виробництві, що обумовлено високим споживанням матеріалів та енергії. Підготовка матеріалів, контроль якості та завершальні операції мають помірну частку витрат, що свідчить про ефективність організації

цих процесів. Аналіз за центрами витрат показує, що бетонний цех та цех формування забезпечують основну собівартість продукції. Витрати лабораторії та цеху пакування залишаються незначними, що підтверджує економічну ефективність. Розподіл витрат за стадіями циклу виробництва дозволяє оцінити ефективність кожного етапу та визначити резерви економії. Використання нормативного, попроцесного та позамовного методів калькулювання забезпечує точність визначення собівартості. Основна частка витрат припадає на серійне виробництво, що потребує постійного контролю. Нормативний метод дозволяє планувати витрати на основі стандартів та норм. Позамовний метод враховує індивідуальні замовлення, що забезпечує гнучкість у калькуляції. Співвідношення витрат на виробництво до собівартості показує підвищення ефективності використання ресурсів. Рентабельність виробництва зросла, що свідчить про оптимальне співвідношення витрат та прибутку. Аналіз за технологічними етапами та центрами витрат дозволяє керівництву оперативно реагувати на перевитрати. Використання комплексного підходу до калькулювання сприяє підвищенню прозорості та точності фінансової звітності. Загалом підприємство забезпечує баланс між ефективністю виробництва та економічною доцільністю витрат. Це створює передумови для стабільного розвитку та підвищення конкурентоспроможності на ринку.

3.3. Напрями оптимізації витрат і підвищення прибутковості бізнесу

Оптимізація витрат виробництва та собівартості продукції є ключовим фактором підвищення фінансової стійкості та конкурентоспроможності ТОВ «З БЕТОНИ». Вона передбачає виявлення резервів економії матеріальних, трудових та енергетичних ресурсів на всіх етапах виробничого процесу. Аналіз показує, що значна частка витрат припадає на матеріали та оплату праці, тому доцільно зосередити увагу на їх раціональному використанні. Оптимізація включає вдосконалення технологічних процесів, впровадження сучасного обладнання та автоматизацію виробництва. Також важливим напрямом є контроль за витратами

у центрах відповідальності та підрозділах підприємства. Раціональне планування закупівель та ефективне використання сировини дозволяє знизити матеріальні витрати. Впровадження методів калькулювання, що відображають фактичне споживання ресурсів, підвищує точність обліку собівартості. Оптимізаційні заходи повинні забезпечувати баланс між якістю продукції та мінімізацією витрат.

Оптимізація витрат виробництва та собівартості продукції на ТОВ «З БЕТОНИ» наведена в табл. 3.14.

Таблиця 3.14

Оптимізація витрат виробництва та собівартості продукції на ТОВ «З БЕТОНИ»

№	Напрямок оптимізації	Заходи	Значення 2025 року, тис. грн	Відповідальний (посада)
1	Оптимізація матеріальних витрат	Контроль норм використання цементу та арматури	51936	Технолог
2	Зниження витрат на оплату праці	Раціоналізація використання трудових ресурсів	25648	Начальник виробництва
3	Скорочення енергетичних витрат	Встановлення енергоефективного обладнання	4286	Механік
4	Оптимізація логістики	Планування маршрутів доставки продукції	2571	Завідувач складу
5	Зменшення витрат на ремонт	Проведення планового технічного обслуговування	2161	Слюсар-ремонтник
6	Скорочення адміністративних витрат	Автоматизація документообігу	3124	Головний бухгалтер
7	Контроль виробничих витрат	Повторне використання відходів бетону	1865	Лаборант
8	Оптимізація складських витрат	Впровадження системи обліку запасів	1738	Комірник
9	Підвищення продуктивності праці	Впровадження системи мотивації персоналу	5412	Інспектор з кадрів
10	Скорочення простоїв обладнання	Планування графіків ремонтів	1148	Механік
11	Оптимізація транспортних витрат	Контроль витрат пального	2455	Водій
12	Зниження витрат на брак	Посилення контролю якості продукції	1264	Контролер ВТК

13	Автоматизація виробництва	Впровадження цифрового обліку виробництва	2875	Заступник директора з виробництва
14	Оптимізація закупівель	Перегляд постачальників матеріалів	5287	Менеджер з постачання
15	Зниження інших операційних витрат	Контроль та планування поточних витрат	18615	Директор

Напрямами оптимізації витрат виробництва та собівартості продукції на ТОВ «З БЕТОНИ» є: оптимізація матеріальних витрат, зниження витрат на оплату праці, скорочення енергетичних витрат, оптимізація логістики, зменшення витрат на ремонт, скорочення адміністративних витрат, контроль виробничих витрат, оптимізація складських витрат, підвищення продуктивності праці, скорочення простоїв обладнання, оптимізація транспортних витрат, зниження витрат на брак, автоматизація виробництва, оптимізація закупівель.

Зниження інших операційних витрат. Підвищення прибутковості підприємства є ключовим завданням для забезпечення фінансової стійкості та розвитку бізнесу. Аналіз поточної діяльності дозволяє визначити резерви зростання доходів та зниження витрат. Ефективне управління прибутком включає оптимізацію виробничих процесів, підвищення продуктивності та зниження собівартості продукції. Необхідно впроваджувати заходи, які одночасно зменшують витрати і збільшують виручку. Планування прибутку передбачає врахування зовнішніх та внутрішніх факторів, таких як попит на продукцію та конкурентне середовище. Контроль за фінансовими показниками дозволяє своєчасно коригувати стратегії розвитку. Також важливо мотивувати персонал на досягнення фінансових результатів. Усі заходи повинні бути структурованими та пріоритетними для досягнення максимального ефекту.

Підвищення прибутковості підприємства на ТОВ «З БЕТОНИ» наведена в табл. 3.15.

Таблиця 3.15

Підвищення прибутковості підприємства на ТОВ «З БЕТОНИ»

№	Заходи	Поточний стан	Прогнозне значення 2026 року, тис. грн	% від 2025 року
1	Оптимізація матеріальних витрат	Високі витрати на цемент та арматуру	48780	93,9
2	Зниження витрат на оплату праці	Значний фонд оплати праці	24366	95,0
3	Скорочення енергетичних витрат	Високе споживання електроенергії	4015	93,7
4	Автоматизація виробничих процесів	Частина операцій виконується вручну	2780	96,7
5	Оптимізація логістики	Високі транспортні витрати	2315	90,0
6	Контроль використання матеріалів	Наявні втрати сировини	5012	94,8
7	Скорочення витрат на ремонт	Часті позапланові ремонти	1984	91,8
8	Підвищення продуктивності праці	Нерівномірне завантаження працівників	112450	109,4
9	Оптимізація закупівель	Висока вартість окремих матеріалів	4958	93,8
10	Зменшення виробничого браку	Наявність втрат готової продукції	1187	93,9
11	Впровадження енергоощадних технологій	Значні витрати енергії	3764	87,8
12	Розширення асортименту продукції	Обмежена номенклатура виробів	124860	121,5
13	Активізація маркетингової діяльності	Недостатнє просування продукції	129540	126,1
14	Оптимізація адміністративних витрат	Значні витрати на управління	2976	95,3
15	Планування виробництва	Наявні простой обладнання	108940	106,0

Таким чином, напрямками оптимізації витрат виробництва та собівартості продукції на ТОВ «З БЕТОНИ» є: оптимізація матеріальних витрат, зниження витрат на оплату праці, скорочення енергетичних витрат, оптимізація логістики, зменшення витрат на ремонт, скорочення адміністративних витрат, контроль виробничих втрат, оптимізація складських витрат, підвищення продуктивності праці, скорочення простоїв обладнання, оптимізація транспортних витрат, зниження витрат на брак, автоматизація виробництва, оптимізація закупівель.

Заходами підвищення прибутковості підприємства на ТОВ «З БЕТОНИ» оптимізація матеріальних витрат, зниження витрат на оплату праці, скорочення енергетичних витрат, автоматизація виробничих процесів, оптимізація логістики, контроль використання матеріалів, скорочення витрат на ремонт, підвищення продуктивності праці, оптимізація закупівель, зменшення виробничого браку, впровадження енергоощадних технологій, розширення асортименту продукції, активізація маркетингової діяльності, оптимізація адміністративних витрат, планування виробництва.

ВИСНОВКИ

У результаті дослідження економічної сутності витрат встановлено, що вони є однією з ключових економічних категорій, яка відображає процес споживання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів у ході господарської діяльності підприємства. Узагальнення наукових підходів та положень нормативно-правових актів дало змогу визначити витрати як зменшення економічних вигод унаслідок вибуття активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства. Обґрунтовано важливість класифікації витрат за економічними елементами, видами діяльності та економічною відповідальністю, що забезпечує належний рівень обліку, контролю та управління витратами. Систематизація витрат створює передумови для достовірного формування собівартості продукції та пошуку резервів підвищення ефективності виробництва.

Дослідження методичних підходів до калькулювання собівартості продукції показало, що вибір методу калькулювання залежить від особливостей технологічного процесу, типу виробництва та інформаційних потреб системи управління підприємством. Встановлено, що традиційні методи калькулювання (позамовний, попередільний, попроцесний і нормативний) мають різні сфери застосування та забезпечують різний рівень деталізації інформації про витрати. Разом із цим сучасні підходи, зокрема ABC-костинг і direct costing, розширюють можливості управлінського обліку шляхом підвищення точності розподілу витрат і формування релевантної інформації для прийняття управлінських рішень. Отже, ефективне калькулювання собівартості є важливою умовою забезпечення конкурентоспроможності підприємства та підвищення результативності його діяльності.

Проведене дослідження нормативно-правового забезпечення обліку витрат і калькулювання собівартості засвідчило, що система їх регулювання в Україні має багаторівневий характер та охоплює міжнародні стандарти, національне законодавство, положення (стандарти) бухгалтерського обліку, методичні рекомендації та внутрішні документи підприємства. Встановлено, що

така ієрархія нормативних актів забезпечує єдність методологічних підходів до формування інформації про витрати та собівартість продукції. Важливе значення у регулюванні обліку витрат належить НП(С)БО 16 «Витрати», Плану рахунків бухгалтерського обліку та внутрішній обліковій політиці підприємства. Дотримання вимог чинної нормативної бази сприяє підвищенню достовірності облікової інформації, забезпечує ефективний контроль за витратами та створює основу для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Первинний облік витрат виробництва на підприємстві ТОВ «З БЕТОНИ» забезпечує систематичну фіксацію всіх господарських операцій, пов'язаних із виготовленням бетонних виробів. Він охоплює облік матеріалів, витрат на оплату праці, енергоносії, амортизацію обладнання та загальновиробничі витрати. Використання первинних документів, таких як лімітно-забірні картки, накладні, табелі та наряди, дозволяє контролювати дотримання норм витрачання ресурсів і своєчасно виявляти відхилення. Інформація з первинних документів акумулюється на рахунку 23 «Виробництво» та на рахунку 91 для загальновиробничих витрат. Після завершення виробничого процесу готова продукція оприбутковується на рахунок 26 і в подальшому списується на рахунок 90 при реалізації, що дозволяє правильно визначати собівартість та фінансовий результат. Таким чином, організація первинного обліку створює надійну базу для калькуляції, аналізу витрат та оптимізації виробничих процесів, забезпечуючи ефективне управління ресурсами підприємства.

Облік витрат на виробництво продукції є ключовим елементом управлінського та бухгалтерського контролю на підприємстві. Він дозволяє відстежувати використання матеріалів, робочої сили та непрямих витрат. Правильне ведення обліку забезпечує формування достовірної собівартості продукції. Використання рахунка 23 «Виробництво» дає змогу узагальнити інформацію про всі прямі та розподілені витрати. Аналітичний облік дозволяє деталізувати витрати за видами продукції, підрозділами та центрами відповідальності. Це сприяє виявленню перевитрат та резервів економії. Загальновиробничі витрати обліковуються на рахунку 91 і розподіляються на

конкретні об'єкти виробництва. Підхід до розподілу витрат включає врахування змінних і постійних елементів. Частина витрат може залишатися нерозподіленою до кінця періоду, що є економічно обґрунтованим. Відображення витрат від браку та списання матеріалів забезпечує точність собівартості. Амортизація обладнання та витрати на утримання цехів включаються до загальновиробничих витрат. Нарахування заробітної плати та соціальних внесків автоматично враховується в обліку. Списання виробничих витрат на готову продукцію відбувається через рахунки 26 та 90. Правильне ведення господарських операцій забезпечує достовірність фінансової звітності. На ТОВ «З БЕТОНІ» всі процедури обліку витрат здійснюються відповідно до чинного законодавства та плану рахунків бухгалтерського обліку.

Цифровізація облікових робіт істотно трансформує процес калькулювання собівартості продукції. Використання автоматизованих робочих місць бухгалтера забезпечує оперативність обробки первинної інформації. Дані про витрати формуються в режимі реального часу, що підвищує їх актуальність. Система дозволяє автоматично групувати витрати за економічними елементами та статтями калькуляції. Значно спрощується процес розподілу загальновиробничих витрат між об'єктами обліку. Мінімізується вплив людського фактора на результати розрахунків. Зменшується ризик арифметичних і методичних помилок. Підприємство отримує можливість швидко формувати фактичну виробничу собівартість. Одночасно забезпечується порівняння планових і фактичних показників. Автоматизована система сприяє своєчасному виявленню відхилень і перевитрат ресурсів. Підвищується прозорість формування фінансових результатів діяльності. Керівництво отримує аналітичну інформацію для прийняття управлінських рішень. Цифрові технології дозволяють інтегрувати облік витрат з іншими підсистемами управління підприємством. Це створює умови для підвищення ефективності використання ресурсів. Отже, цифровізація калькулювання собівартості є важливим напрямом удосконалення сучасної системи виробничого обліку.

Аналіз структури та динаміки витрат на виробництво ТОВ «З БЕТОНИ» дозволяє зробити висновок про стабільне зростання витрат протягом 2023–2025 років. Матеріальні витрати залишаються основною статтею виробничих витрат і зростали пропорційно до обсягів продукції. Витрати на оплату праці та соціальні внески також збільшилися, що свідчить про підвищення заробітної плати та розширення обсягів виробництва. Амортизаційні відрахування мали тенденцію до зменшення, що може вказувати на старіння основних засобів. Інші операційні витрати зросли, проте темпи їх приросту у 2025 році сповільнилися. Динаміка матеріальних витрат показує стабільне збільшення витрат на основні матеріали, особливо цемент та арматуру. Структура матеріальних витрат залишалася відносно стабільною зі зростанням питомої ваги ключових матеріалів. Витрати на оплату праці демонструють збільшення додаткових і понаднормових виплат при зменшенні питомої ваги основної зарплати. Аналіз собівартості за видами продукції свідчить про зростання частки основних та головних конструкцій. Показники ефективності витрат виробництва показують підвищення рентабельності та зниження співвідношення витрат до собівартості. Це свідчить про більш ефективне використання ресурсів і оптимізацію виробничих процесів. Загалом, підприємство досягає балансу між витратами та прибутком, що створює основу для сталого розвитку та підвищення конкурентоспроможності.

Аналіз системи калькулювання собівартості продукції ТОВ «З БЕТОНИ» за 2025 рік дозволяє оцінити розподіл витрат за технологічними етапами, центрами витрат, стадіями циклу виробництва та методами калькулювання. Найбільші витрати сконцентровані на замісі бетону, формуванні виробів та серійному виробництві, що обумовлено високим споживанням матеріалів та енергії. Підготовка матеріалів, контроль якості та завершальні операції мають помірну частку витрат, що свідчить про ефективність організації цих процесів. Аналіз за центрами витрат показує, що бетонний цех та цех формування забезпечують основну собівартість продукції. Витрати лабораторії та цеху пакування залишаються незначними, що підтверджує економічну ефективність. Розподіл витрат за стадіями циклу виробництва дозволяє оцінити ефективність

кожного етапу та визначити резерви економії. Використання нормативного, попроцесного та позамовного методів калькулювання забезпечує точність визначення собівартості. Основна частка витрат припадає на серійне виробництво, що потребує постійного контролю. Нормативний метод дозволяє планувати витрати на основі стандартів та норм. Позамовний метод враховує індивідуальні замовлення, що забезпечує гнучкість у калькуляції. Співвідношення витрат на виробництво до собівартості показує підвищення ефективності використання ресурсів. Рентабельність виробництва зросла, що свідчить про оптимальне співвідношення витрат та прибутку. Аналіз за технологічними етапами та центрами витрат дозволяє керівництву оперативно реагувати на перевитрати. Використання комплексного підходу до калькулювання сприяє підвищенню прозорості та точності фінансової звітності. Загалом підприємство забезпечує баланс між ефективністю виробництва та економічною доцільністю витрат. Це створює передумови для стабільного розвитку та підвищення конкурентоспроможності на ринку.

Напрямами оптимізації витрат виробництва та собівартості продукції на ТОВ «З БЕТОНИ» є: оптимізація матеріальних витрат, зниження витрат на оплату праці, скорочення енергетичних витрат, оптимізація логістики, зменшення витрат на ремонт, скорочення адміністративних витрат, контроль виробничих витрат, оптимізація складських витрат, підвищення продуктивності праці, скорочення простоїв обладнання, оптимізація транспортних витрат, зниження витрат на брак, автоматизація виробництва, оптимізація закупівель. Заходами підвищення прибутковості підприємства на ТОВ «З БЕТОНИ» оптимізація матеріальних витрат, зниження витрат на оплату праці, скорочення енергетичних витрат, автоматизація виробничих процесів, оптимізація логістики, контроль використання матеріалів, скорочення витрат на ремонт, підвищення продуктивності праці, оптимізація закупівель, зменшення виробничого браку, впровадження енергоощадних технологій, розширення асортименту продукції, активізація маркетингової діяльності, оптимізація адміністративних витрат, планування виробництва.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Адаменко Т. М. Управління затратами підприємства: синтез функціонального та процесно-орієнтованого підходів. Науковий вісник Полтавського університету економіки і торгівлі. Серія: Економічні науки. 2011. № 6 (1). С. 201-205.
2. Бутинець Ф. Ф. Бухгалтерський фінансовий облік. Підручник для студентів спеціальності «Облік і аудит». 7-ме вид., доп. І перероб. Житомир: ПП «Рута», 2016. 823 с.
3. Кобилянська О. І. Фінансовий облік: навч. посібн. Київ: Знання, 2018. 473 с.
4. Турило А.М., Кравчук Ю. Б., Турило А. А. Управління витратами підприємства : навч. посіб. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 120 с.
5. Цал-Цалко Ю. С. Витрати підприємства : навч. посібн. Київ, 2002. 656 с.
6. Нападовська Л. В. Управлінський облік: Монографія. Дніпропетровськ: Наука і освіта, 2016. 450 с.
7. Верига Ю. А. Облікова політика підприємства: навч. посіб. Київ : ЦУЛ, 2015. 315 с.
8. Лень В. С. Фінансовий облік: навч. посіб. Київ: Академія, 2015. 608 с.
9. Бланк І. А. Словник-довідник фінансового менеджера 480 с.
10. Податковий кодекс України від № 2755-VI, Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.
11. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні : Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV (з наступними змінами і доповненнями). URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.
12. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 1 “Загальні вимоги до фінансової звітності”, сайт Верховної ради України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

13. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати», затверджене Наказом Міністерства фінансів України від 31.12.1999 р. № 318 (зі змінами і доповненнями від 18.03.2011 р. № 372). URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

14. Осадча Г. Г. Класифікація витрат в інтегрованій управлінській системі виробничого підприємства. Науково-практичний журнал Регіональна економіка та управління. 2014. С. 120-125.

15. Скригун Н. П. Економічна сутність категорії витрат виробництва. Формування ринкових відносин в Україні: монографія. Київ : КНУ, 2017. 210 с.

16. Скрипник М. Н. Собівартість продукції як економічна категорія. Економічний аналіз. 2010. № 7. С. 339-341.

17. Голов С. Ф. Особливості обліку витрат на виробничих підприємствах. Все про бухгалтерський облік. Київ, 2012. № 31. 32 с.

18. Каплан Р., Купер Р. Функціонально-вартісний аналіз: практичне застосування / пер. з англ. Київ : Вільямс, 2008. 352 с.

19. Господарський кодекс України : Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <http://www.zakon.rada.gov.ua>.

20. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 7 «Основні засоби», сайт Верховної ради України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

21. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 8 «Нематеріальні активи» із змінами та доповненнями, сайт Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0750-99>.

22. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку № 9 «Запаси», сайт Верховної ради України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

23. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 17 «Податок на прибуток», сайт Верховної ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0047-01>.

24. Національне положення (стандарт) бухгалтерського обліку 26 «Виплати працівникам» від 28.10.2003р. №601, сайт Верховної ради України. URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z1025-03>.

25. Міжнародні стандарти фінансової звітності (International Financial Reporting Standards) URL: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/archive/main?cat_id=240945.

26. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.1999 р. № 291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0892-99#Text>.

27. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) затверджені наказом Міністерства фінансів України від 09 липня 2007 р. № 373 URL: <http://zakon4.rada.gov.ua>.

28. Інструкція про застосування плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій. Затв. наказом Мінфіну України від 30.11.99 р. № 291: сайт. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.

29. Зарудна Н. Я. Облік та нормативно-правове забезпечення підприємницької діяльності: навч. посіб. Тернопіль, 2016. 281 с.

30. Аль-Газу Алі. Облік витрат і калькулювання собівартості послуг авіакомпаній : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Аль-Газу Алі ; М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана". Київ, 2020. 22 с. : іл., табл. Бібліогр.: с. 17–19.

31. Барановський Н. І. Облік і контроль витрат виробництва на поліграфічних підприємствах України : Автореф. дис... канд. екон. наук : 08.06.04 / Терноп. держ. екон. ун-т. Т., 2005. 21 с.

32. Бойчук А. А. Витрати виробництва: облік та аналіз на пивоварних підприємствах / Бойчук Антоніна Анатоліївна ; М-во освіти і науки України, Хмельниц. екон. ун-т. Хмельницький : ХЕУ, 2014. 222 с.

33. Бойчук А. А. Облік та аналіз витрат на виробництво (на прикладі підприємств пивоварної промисловості України) : Автореф. дис... канд. екон. наук : 08.06.04 / Держ. акад. статистики, обліку та аудиту держкомстату України. К., 2004. 20 с.

34. Борковська В. В. Бухгалтерський облік витрат виробництва у м'ясопереробних підприємствах: теорія і практика / В. В. Борковська ; М-во освіти і науки України, Поділ. держ. аграр.-техн. ун-т. Кам'янець-Подільський : Зволейко Д. Г., 2015. 275 с.

35. Борковська В. В. Облік витрат виробництва м'ясопереробних підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Борковська Валентина Вікторівна ; Нац. наук. центр "Ін-т аграр. економіки". К., 2011. 22 с.

36. Височан О. О. Облік витрат на підготовку та освоєння виробництва нової продукції і їх фінансового забезпечення : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Височан Ольга Олегівна ; М-во освіти і науки, молоді та спорту України, ДВНЗ "Прикарпат. нац. ун-т ім. В. Стефаника". Івано-Франківськ, 2012. 20 с.

37. Гладчук Г. Г. Облік та аналіз витрат виробництва (на прикладі цегельних заводів Чернівецької області) : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Гладчук Галина Григорівна ; Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. К., 2009. 21 с.

38. Гончаренко О. М. Облік витрат та аналіз собівартості туристичного продукту : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Гончаренко Олена Миколаївна ; Київ. нац. торг.-екон. ун-т. К., 2012. 23 с.

39. Грінчук М. С. Облік і контроль витрат виробництва і реалізації продукції швейної промисловості : Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук. 08.06.04 / Київ. нац. торг.-екон. ун-т. К., 2004. 23 с.

40. Дашкевич Олег Юрійович. Бухгалтерський облік і контроль витрат виробництва продукції : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Дашкевич Олег Юрійович ; Держ. служба статистики України, Нац. акад. статистики, обліку та аудиту. Київ, 2014. 21 с.

41. Десяткіна І. В. Бухгалтерський облік і контроль витрат виробництва та обігу на підприємствах ресторанного господарства : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Десяткіна Ірина Володимирівна ; Житомир. держ. технол. ун-т. Житомир, 2012. 21 с.

42. Довбуш В. І. Облік і внутрішній аудит собівартості продукції (на прикладі молокопереробних підприємствах України) : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Довбуш Віта Іванівна ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана». К., 2008. 15 с.
43. Домбровська Н. Р. Управлінський облік витрат виробництва (на прикладі підприємств із заготівлі та переробки зерна) : Автореф. дис... канд. екон. наук : 08.06.04 / Держ. акад. статистики, обліку та аудиту держкомстату України. К., 2006. 20 с.
44. Дубовая В. В. Облік і контроль витрат основного виробництва машинобудівного підприємства : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Дубовая Валентина Володимирівна ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана». К., 2008. 20 с.
45. Євдошак В. І. Облік і контроль витрат цукрового виробництва та формування собівартості продукції : Автореф. дис... канд. екон. наук : 08.06.04 / Київ. нац. торг.-екон. ун-т. К., 2006. 18 с.
46. Замета О. Г. Облік і аналіз витрат виробництва: управлінський аспект (на матеріалах виноградарських господарств Автономної Республіки Крим) : Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук. 08.06.04 / Київ. нац. екон. ун-т. К., 2003. 19 с.
47. Заремба О. О. Облік і аудит виробничих витрат та формування собівартості швейної продукції : Автореф. дис... канд. екон. наук : 08.06.04 / Київ. нац. торг.-екон. ун-т. К., 2005. 20 с.
48. Золотницька Ю. В. Облік та контроль витрат на виробництво хмелю : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Золотницька Юлія Вікторівна ; НААН України, Нац. наук. центр "Ін-т аграр. економіки". К., 2012. 21 с.
49. Іваніна С. Л. Облік витрат виробництва і контроль формування собівартості продукції в гумово-технічній підгалузі : Автореф. дис... канд. екон. наук : 08.06.04 / Київ. нац. торг.-екон. ун-т. Київ, 2006. 22 с.

50. Ільченко Л. Б. Облік та аналіз витрат на виробництво (на матеріалах підприємств харчової промисловості України) : Автореф. дис... канд. екон. наук : 08.06.04 / Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана. К., 2006. 19 с.

51. Каменська Т. О. Облік та внутрішній аудит витрат олійно-жирового виробництва : Автореф. дис... канд. екон. наук : 08.06.04 / Держ. акад. статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. К., 2005. 20 с.

52. Канак Й. В. Внутрішньогосподарський (управлінський) облік витрат і доходів на підприємствах із виробництва стінових матеріалів : Автореф. дис... канд. екон. наук : 08.06.04 / Укоопспілка Львів. комерційна акад. Львів, 2003. 20 с.

53. Кірданов М. Г. Облік та аналіз витрат на виробництво (на прикладі підприємств взуттєвої промисловості України) : Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук. 08.06.04 / Київ. нац. екон. ун-т. К., 2002. 17 с.

54. Костякова А. А. Облік витрат на виробництво продукції рослинництва : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Костякова Анна Анатоліївна ; Нац. наук. центр «Ін-т аграр. економіки». К., 2010. 20 с.

55. Ластовецький В. О. Бухгалтерський облік виробництва і калькулювання собівартості продукції : Практ. посіб. / Західноукр. екон.-прав. ун-т. Чернівці, 2005. 63 с.

56. Маліновська К. О. Облік витрат і аналіз виробництва насіннєвої картоплі : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Маліновська Катерина Олександрівна ; Нац. наук. центр «Ін-т аграр. економіки» Укр. акад. аграр. наук. К., 2010. 20 с.

57. Миронова Ю. Ю. Облік і аналіз витрат виробництва та калькулювання собівартості продукції на підприємствах машинобудування : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Миронова Юлія Юріївна ; Держ. вищ. навч. закл. "Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". К., 2011. 20 с.

58. Міщенко Т. М. Облік і контроль витрат виробництва м'ясопродукції : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Міщенко Тетяна Михайлівна ; М-

во освіти і науки України, Нац. ун-т біоресурсів і природокористування України. Київ, 2015. 23 с.

59. Облік витрат у калькулювання собівартості сільськогосподарської продукції : [посібник / Жук В. М. та ін. ; за ред. Мельничук Б. В., Панадія О. П.] ; НААН України, Нац. наук. центр "Ін-т аграр. економіки". Київ : ННЦ "ІАЕ", 2017. 143 с.

60. Планування, облік, калькулювання та аналіз собівартості видавничої продукції : навч.-метод. посіб. / [Ю. М. Сафонов та ін.]. Харків : Діса плюс, 2022. 387 с.

61. Планування, облік, калькулювання та аналіз собівартості продукції на підприємствах видавничо-поліграфічної галузі : навч.-метод. посіб. / А. М. Штангрет, В. В. Мартинів, Я. В. Котляревський, У. М. Ніконенко. Львів : Укр. акад. друкарства, 2015. 391 с.

62. Погосова А. В. Облік і контроль витрат на виробництво продукції молочного скотарства : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Погосова Алла Валеріївна ; Нац. наук. центр "Ін-т аграр. політики". К., 2011. 22 с.

63. Почапська Л. В. Облік і аналіз витрат виробництва та калькулювання собівартості друкованих видань : Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук. 08.06.04 / Київ. нац. торг.-екон. ун-т. К., 2003. 20 с.

64. Рибаківа Л. П. Облік і внутрішній контроль витрат підприємств з виробництва цукру : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Рибаківа Леся Петрівна ; Центр. спілка спожив. т-в України, Львів. торг.-екон. ун-т. Львів, 2016. 21 с.

65. Сава А. П. Облік і аналіз витрат структурних підрозділів підприємств агропромислового виробництва : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Сава Андрій Петрович ; Терноп. нац. екон. ун-т. Т., 2008. 20 с.

66. Сисюк С. В. Облік і контроль витрат і калькулювання собівартості платних освітніх послуг : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Сисюк Світлана Василівна ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. В.Гетьмана». К., 2008. 20 с.

67. Скитиба К. М. Облік і контроль витрат виробництва підприємств енергомістких галузей переробної промисловості : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Скитиба Катерина Михайлівна ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т ім. Т. Шевченка. Київ, 2014. 21 с.

68. Столяр Л. Г. Облік і контроль витрат виробництва та калькулювання собівартості лакофарбової продукції : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Столяр Людмила Георгіївна ; М-во освіти і науки України, Київ. нац. торг.-екон. ун-т. К., 2013. 23 с.

69. Суворова Н. Ів. Облік витрат і калькулювання собівартості продукції тваринництва : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Суворова Надія Іванівна ; НААН України, Нац. наук. центр "Ін-т аграр. економіки". Київ, 2015. 20 с.

70. Сухоребра О. П. Облік і контроль витрат виробництва (на прикладі зернопереробних підприємств Кіровоградської області) : Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук. 08.06.04 / Київ. нац. екон. ун-т. К., 2003. 19 с.

71. Фаріон В. Я. Облік витрат операційної діяльності та формування собівартості продукції у спиртовій промисловості : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Фаріон Володимир Ярославович ; Терноп. нац. екон. ун-т. Т., 2011. 20 с.

72. Чабанюк О. М. Облік і контроль витрат та калькулювання собівартості послуг у санаторно-курортних установах : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Чабанюк Одарка Михайлівна ; Держ. акад. статистики, обліку та аудиту Держкомстату України. К., 2010. 21 с.

73. Черновол О. М. Облік та контроль витрат на виробництво підприємств олійножирової галузі України : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Черновол Олена Михайлівна ; Одес. держ. екон. ун-т. О., 2010. 16 с.

74. Чумак О. В. Облік та аналіз собівартості продукції в підприємствах ресторанного господарства : Автореф. дис... канд. екон. наук : 08.06.04 / Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі. Х., 2006. 17 с.

75. Шкроміда В. В., Василюк М. М., Гнатюк Т. М. Економічний аналіз діяльності суб'єктів господарювання : посібник. – Івано-Франківськ: Видавець Кушнір Г. М., 2016. 219 с.

76. Шкроміда, В. В., Грубеляс, А. Л. (2026). Вектори трансформації бухгалтерського обліку в умовах ESG-звітування бізнесу. Економіка, управління та адміністрування, 1(115), 138–145. [https://doi.org/10.26642/ema-2026-1\(115\)-138-145](https://doi.org/10.26642/ema-2026-1(115)-138-145)

77. Шляхов Є. В. Облік витрат на виробництво і калькулювання собівартості продукції в управлінні хлібопекарними підприємствами : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Шляхов Євген Володимирович. О., 2007. 22 с.

78. Штангрет А. М. Планування, облік, калькулювання та аналіз собівартості видавничої і поліграфічної продукції : (для потреб управлін. обліку та аналізу діяльн. п-ва) : навч. посіб. / А.М.Штангрет, В.В.Мартинів. Львів : Укр. акад. друкарства, 2008. 409 с.

79. Штангрет А. М. Планування, облік, калькулювання та аналіз собівартості видавничої і поліграфічної продукції : (для потреб управлін. обліку та аналізу діяльн. п-ва) : навч. посіб. / А.М.Штангрет, В.В.Мартинів. Львів : Укр. акад. друкарства, 2008. 409 с.

80. Ягмур К. А. Облік витрат на виробництво будівельної продукції: теорія, організація і методика : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Ягмур Катерина Анатоліївна ; Держ. акад. статистики, обліку та аудиту Деркомстату України. К., 2008. 20 с.

81. Янчева Л. М. Облік і аудит собівартості готельних послуг / Л. М. Янчева, Н. С. Герасимова, М. В. Левіна ; М-во освіти і науки України, Харків. держ. ун-т харчування та торгівлі. Харків : Харк. держ. ун-т харчування та торгівлі, 2013. 207 с.

82. Яценко Л. В. Облік та аудит витрат виробництва поліграфічних підприємств : автореф. дис. ... канд. екон. наук : 08.00.09 / Яценко Леся Василівна ; Держ. вищ. навч. закл. «Київ. нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана». К., 2010. 20 с.

83. Яцишин С. Р. Облік витрат та процес калькулювання собівартості продукції у швейному виробництві : Автореф. дис. на здоб. наук. ступ. канд. екон. наук. 08.06.04 / Терноп. акад. нар. госп-ва. Т., 2003. 19 с.

ДОДАТКИ

Додаток А

ТзОВ "З Бетони"

Аналіз рахунку 23 за 31 жовтня 2023 р.

Виведені дані: БО (дані бухгалтерського обліку)

Рахунок	Кор. Рахунок	Дебет	Кредит
Податкове призначення			
23	Початкове сальдо	-2 589 698,26	
<...>	Початкове сальдо	0,01	
	Оборот		
	Кінцеве сальдо	0,01	
Опод. ПДВ	Початкове сальдо	-2 589 698,27	
	23	2 227 198,99	2 227 198,99
	26	1 319 419,09	2 901 545,03
	80	3 018 420,52	
	81	272 170,74	
	82	58 027,98	
	83	43 821,83	
	84	133 069,96	
	91	646 313,55	
	Оборот	7 718 442,66	5 128 744,02
	Кінцеве сальдо	0,37	
	Оборот	7 718 442,66	5 128 744,02
	Кінцеве сальдо	0,38	

ТзОВ "З Бетони"

Аналіз рахунку 26 за 31 жовтня 2023 р.

Рахунок	Кор. Рахунок	Показники	Дебет	Кредит
Податкове призначення				
26	Початкове сальдо	БО	22 886 095,88	
		Кіп.	9 296,802	
Опод. ПДВ	Початкове сальдо	БО	22 886 095,88	
		Кіп.	9 296,802	
	23	БО	2 901 545,03	1 319 419,09
		Кіп.		100,000
	26	БО	0,01	0,01
		Кіп.		
	90	БО		2 219 379,75
		Кіп.		1,000
	Оборот	БО	2 901 545,04	3 538 798,85
		Кіп.		101,000
	Кінцеве сальдо	БО	22 248 842,07	
		Кіп.	9 195,802	
	Оборот	БО	2 901 545,04	3 538 798,85
		Кіп.		101,000
	Кінцеве сальдо	БО	22 248 842,07	
		Кіп.	9 195,802	

ТзОВ "З Бетони"

Аналіз рахунку 90 за 31 жовтня 2023 р.

Виведені дані: БО (дані бухгалтерського обліку)

Рахунок	Кор. Рахунок	Дебет	Кредит
Податкове призначення			
90	Початкове сальдо	6 045 969,84	
<...>	Початкове сальдо	6 045 969,84	
	20	464 199,60	
	26	2 219 379,75	
	63	320 833,33	
	79		9 050 382,52
	Оборот	3 004 412,68	9 050 382,52
	Кінцеве сальдо		
	Оборот	3 004 412,68	9 050 382,52
	Кінцеве сальдо		

Додаток 1
до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1
"Загальні вимоги до фінансової звітності"

Дата (рік, місяць, число)

2024	01	01
------	----	----

Підприємство

Товариство з обмеженою відповідальністю "З Бетони"

за ЄДРПОУ

32014894

Територія

м. Калуш, вул. Б.Хмельницького, 109

за КАТОТТГ¹

--

Організаційно-правова форма господарювання

за КОПФГ

240

Вид економічної діяльності

В-цтво виробів з бетону для будівництва

за КВЕД

23.61

Середня кількість працівників²

89

--

Адреса, телефон

77300, Івано-Франківська обл., Калуш, Б.Хмельницького, буд. № 109, +38 (095) 640-99-38

--

Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака

(окрім розділу IV Звіту про фінансові результати Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками).

Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):

за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку

за міжнародними стандартами фінансової звітності

v

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2023 р.

Форма №1 Код за ДКУД 1801001			
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	35	35
накопичена амортизація	1002	(35)	(35)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	3 141	3 141
Основні засоби	1010	8 984	8 985
первісна вартість	1011	53 749	54 036
знос	1012	(44 765)	(45 051)
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:	1030	-	-
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств			
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	12 125	12 126
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	34 799	26 759
Виробничі запаси	1101	12 040	7 443
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	22 759	19 316
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	3 794	5 379
Дебіторська заборгованість за розрахунками:	1130	348	598
за виданими авансами			
з бюджетом	1135	318	171
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	81	65
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	44	63
Рахунки в банках	1167	44	63
Витрати майбутніх періодів	1170	-	10
Інші оборотні активи	1190	2 825	3 031
Усього за розділом II	1195	42 209	36 076
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-

Баланс	1300	54 334	48 201
Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	19 024	19 024
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(8 558)	-5621714,31
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Усього за розділом I	1495	10 465	13 402
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	13 932	9 503
розрахунками з бюджетом	1620	3 095	1 222
у тому числі з податку на прибуток	1621	142	606
розрахунками зі страхування	1625	1 557	131
розрахунками з оплати праці	1630	3 424	478
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	15 756	16 693
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	6 104	6 773
Усього за розділом III	1695	43 868	34 799
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	54 334	48 201

Керівник

Домащенко О.М.

Головний бухгалтер

Кузь І.Є.

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.

² Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.

		Коди	
		2025	01 01
Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "З Бетони"	32014894	
Територія	м. Калуш, вул. Б.Хмельницького, 109		
Організаційно-правова форма	господарюван	240	
Вид економічної діяльності	В-тво виробів з бетону для будівництва	23.61	
Середня кількість працівників*	89		
Адреса, телефон	77300, Івано-Франківська обл., Калуш, Б.Хмельницького, буд. № 109, +38 (095) 640-		
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками).			
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):			
за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку		v	
за міжнародними стандартами фінансової звітності			
Баланс (Звіт про фінансовий стан)			
на 31 грудня 2024 р.			
		Форма №1	Код за 1801001

Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	35	35
накопичена амортизація	1002	(35)	(35)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	3 141	3 141
Основні засоби	1010	8 985	8 508
первісна вартість	1011	54 036	54 658
знос	1012	(45 051)	(46 152)
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:	1030	-	-
які обліковуються за методом участі в капіталі інших			
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	12 126	11 646
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	28 759	27 103
Виробничі запаси	1101	7 443	10 854
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	19 316	16 249
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи,	1125	5 379	6 710
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	598	5 849
з бюджетом	1135	171	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	65	100
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	63	9 771
Рахунки в банках	1167	63	9 771
Витрати майбутніх періодів	1170	10	10
Інші оборотні активи	1190	3 031	6 734
Усього за розділом II	1195	36 076	56 277
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	48 202	67 923

Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	19 024	19 024
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(5 621)	(8 973)
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Усього за розділом I	1495	13 402	10 050
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	9 503	7 206
розрахунками з бюджетом	1620	1 222	1 703
у тому числі з податку на прибуток	1621	606	467
розрахунками зі страхування	1625	131	177
розрахунками з оплати праці	1630	478	621
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	16 693	40 211
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	6 773	7 956
Усього за розділом III	1695	34 799	57 873
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	48 202	67 923
Керівник	Домащенко О.М.		
Головний бухгалтер	Кузь І.Є.		
1 Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.			
2 Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.			

Додаток 1
до Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1
"Загальні вимоги до фінансової звітності"

Підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю "З Бетони"	Дата (рік, місяць, число)	2026	01	01
Територія	м. Калуш, вул. Б.Хмельницького, 109	за ЄДРПОУ	32014894		
Організаційно-правова форма господарювання		за КАТОТТГ*			
Вид економічної діяльності	В-цтво виробів з бетону для будівництва	за КОПФГ	240		
Середня кількість працівників*	112	за КВЕД	23.61		
Адреса, телефон	77300, Івано-Франківська обл., Калуш, Б.Хмельницького, буд. № 109, +38 (095) 640-99-38				
Одиниця виміру: тис. грн. без десяткового знака (окрім розділу IV Звіту про фінансові результати (Звіту про сукупний дохід) (форма N 2), грошові показники якого наводяться в гривнях з копійками).					
Складено (зробити позначку "v" у відповідній клітинці):					
за національними положеннями (стандартами) бухгалтерського обліку					
за міжнародними стандартами фінансової звітності					

Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на 31 грудня 2025 р.

Форма №1 Код за ДКУД: 1801001			
Актив	Код рядка	На початок звітного періоду	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	-
первісна вартість	1001	35	35
накопичена амортизація	1002	(35)	(35)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	3 141	7 298
Основні засоби	1010	8 508	7 872
первісна вартість	1011	54 658	55 171
знос	1012	(46 152)	(47 300)
Інвестиційна нерухомість	1015	-	-
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції:	1030	-	-
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств			
інші фінансові інвестиції	1035	-	-
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040	-	-
Відстрочені податкові активи	1045	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	11 646	15 170
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	27 103	22 569
Виробничі запаси	1101	10 854	8 114
Незавершене виробництво	1102	-	-
Готова продукція	1103	16 249	14 455
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	6 710	781
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	5 849	17
з бюджетом	1135	-	-
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	100	148
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	9 771	55
Рахунки в банках	1167	9 771	55
Витрати майбутніх періодів	1170	10	9
Інші оборотні активи	1190	6 734	2 848
Усього за розділом II	1195	56 277	26 425
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	67 923	41 595

Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	19 024	19 024
Капітал у дооцінках	1405	-	-
Додатковий капітал	1410	-	-
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	(8 973)	(8 743)
Неоплачений капітал	1425	-	-
Вилучений капітал	1430	-	-
Усього за розділом I	1495	10 050	10 281
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	-	-
Довгострокові кредити банків	1510	-	-
Інші довгострокові зобов'язання	1515	-	-
Довгострокові забезпечення	1520	-	-
Цільове фінансування	1525	-	-
Усього за розділом II	1595	-	-
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600	-	-
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	-	-
товари, роботи, послуги	1615	7 206	7 327
розрахунками з бюджетом	1620	1 703	1 080
у тому числі з податку на прибуток	1621	467	271
розрахунками зі страхування	1625	177	395
розрахунками з оплати праці	1630	621	1 843
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	1635	40 211	12 332
Поточні забезпечення	1660	-	-
Доходи майбутніх періодів	1665	-	-
Інші поточні зобов'язання	1690	7 956	8 337
Усього за розділом III	1695	57 873	31 314
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	67 923	41 595
Керівник	Домащенко О.М.		
Головний бухгалтер	Кузь І.Є.		
¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад.			
² Визначається в порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері статистики.			

Додаток 1
до Національного положення
(стандарту) бухгалтерського обліку 1
"Загальні вимоги до фінансової
звітності"

Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	Коди		
	2024	01	01
			32014894

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю "З Бетони"
(найменування)

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2023 р.

Форма №2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	71 660	48 937
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(55 393)	(38 410)
Валовий :			
прибуток	2090	16 267	10 527
збиток	2095	-	-
Інші операційні доходи	2120	1 656	6 727
Адміністративні витрати	2130	(6 113)	(5 354)
Витрати на збут	2150	(2 248)	(3 478)
Інші операційні витрати	2180	(5 697)	(8 536)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	3 865	-
збиток	2195	-	(114)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	4	2
Інші доходи	2240	8	11
Фінансові витрати	2250	(192)	(165)
Втрати від участі в капіталі	2255	-	-
Інші витрати	2270	(102)	-
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	3 583	-
збиток	2295	-	(266)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(648)	(34)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	2 935	-
збиток	2355	-	(300)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	2 935	(300)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	32 039	21 789
Витрати на оплату праці	2505	12 659	12 705
Відрахування на соціальні заходи	2510	2 746	2 790
Амортизація	2515	1 272	1 429
Інші операційні витрати	2520	13 832	15 095
Разом	2550	62 548	53 808

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Домашенко О.М.

Головний бухгалтер

Кузь І.Є.

Додаток 1
до Національного положення
(стандарту) бухгалтерського обліку 1
"Загальні вимоги до фінансової
звітності"

Дата (рік, місяць, число) за ЄДРПОУ	Коди		
	2026	01	01
	32014894		

Підприємство Товариство з обмеженою відповідальністю "З Бетони"
(найменування)

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)
за 2025 р.

Форма №2 Код за ДКУД 1801003

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	116 472	96 298
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(99 576)	(81 051)
Валовий :			
прибуток	2090	16 896	15 247
збиток	2095	-	-
Інші операційні доходи	2120	4 664	2 268
Адміністративні витрати	2130	(11 854)	(8 504)
Витрати на збут	2150	(3 219)	(3 034)
Інші операційні витрати	2180	(5 713)	(8 672)
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	774	-
збиток	2195	-	(2 695)
Доход від участі в капіталі	2200	-	-
Інші фінансові доходи	2220	121	18
Інші доходи	2240	12	12
Фінансові витрати	2250	(229)	(210)
Втрати від участі в капіталі	2255	-	-
Інші витрати	2270	-	(2)
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	678	-
збиток	2295	-	(2 877)
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	(452)	(478)
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305	-	-
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	226	-
збиток	2355	-	(3 355)

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400	-	-
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405	-	-
Накопичені курсові різниці	2410	-	-
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415	-	-
Інший сукупний дохід	2445	-	-
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	-	-
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455	-	-
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	-	-
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	226	(3 355)

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Найменування показника	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	51 936	47 112
Витрати на оплату праці	2505	25 648	20 336
Відрахування на соціальні заходи	2510	5 412	4 316
Амортизація	2515	1 148	1 185
Інші операційні витрати	2520	18 615	17 903
Разом	2550	102 759	90 852

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600	-	-
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605	-	-
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610	-	-
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615	-	-
Дивіденди на одну просту акцію	2650	-	-

Керівник

Домащенко О.М.

Головний бухгалтер

Кузь І.Є.

Прибуткова накладна № 1364 від 08 жовтня 2025 р.

Постачальник: ТОВ "Епіцентр К"
Україна, 04128, Київська, Київ, Берковецька, будинок № 6-К

Покупець: Товариство з обмеженою відповідальністю "З Бетони"
п/р UA263003350000000260082198142 у банку АТ"РАЙФАЙЗЕНБАНК",
77300, Івано-Франківська обл., Калуш, Б.Хмельницького, буд. № 109, тел.: +38 (095) 640-99-38,
код за ЄДРПОУ 32014894, ІПН 320148909160, № свід. 13099456

Договір: Договір з постачальником

№	Код	Товар	Кількість	Ціна без ПДВ	Сума без ПДВ
1	Ц-0014915	Труба каналізаційна 50*1,8*2000	10 шт	70,00	700,00

Разом: 700,00
Сума ПДВ: 140,00
Всього із ПДВ: 840,00

Всього найменувань 1, на суму 840,00 грн.
Вісімсот сорок гривень 00 копійок
У т.ч. ПДВ: Сто сорок гривень 00 копійок

Відвантажив _____ Отримав _____

ЗАТВЕРДЖУЮ

Генеральний директор
Товариство з обмеженою відповідальністю
"З Бетони"

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор
ТзОВ "Електросвіт"

Домащенко О.М.

**АКТ здачі-приймання робіт (надання послуг)
№ 1 від 04 листопада 2025 р.**

Ми, що нижче підписалися, представник Замовника ТзОВ "Електросвіт" Керівник Биков Сергій Віталійович, з одного боку, і представник Виконавця Товариство з обмеженою відповідальністю "З Бетони" Генеральний директор Домащенко Олег Миколайович, з іншого боку, склали цей акт про те, що на підставі наведених документів:
Договір: № 64/25 від 01.07.2025

Виконавцем були виконані наступні роботи (надані такі послуги):

№	Найменування робіт, послуг	Кіл-сть	Од.	Ціна без пдв	Сума без знижки	Знижка	Сума без пдв
1	Оренда приспособлення для розвантаження з/б балок	2	посл	8 400,00	16 800,00		16 800,00
Всього:					16 800,00		16 800,00
Сума ПДВ:							3 360,00
Всього із ПДВ:							20 160,00

Загальна вартість робіт (послуг) склала без ПДВ Шістнадцять тисяч вісімсот гривень 00 копійок, ПДВ Три тисячі триста шістдесят гривень 00 копійок, загальна вартість робіт (послуг) із ПДВ Лялялять тисяч сто шістдесят гривень 00 копійок
Замовник претензій по об'єму, якості та строкам виконання робіт (надання послуг) не має.

Місце складання: м.Калуш

Від Виконавця*

Від Замовника

Генеральний директор
Домащенко Олег Миколайович
* Відповідальний за здійснення господарської операції і правильність її оформлення
04.11.2025
Товариство з обмеженою відповідальністю
"З Бетони",
код за ЄДРПОУ 32014894, тел.: +38 (095) 640-99-38,
ІПН 320148909160, № свід. 13099456,
п/р UA263003350000000260082198142 у банку АТ"РАЙФАЙЗЕНБАНК",
77300, Івано-Франківська обл., Калуш,

Керівник Биков Сергій Віталійович
04.11.2025
ТзОВ "Електросвіт",
код за ЄДРПОУ 31789596, тел.: (0342) 50-12-80,
ІПН 317895909150, № свід. 12871288,
Івано-Франківськ, вул.Гетьмана Мазепи, будинок № 164В